

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Studentská 13, 370 05 České
Budějovice
Fakulta ekonomická, katedra Strukturální politiky EU a rozvoje venkova

EKOLOGICKY ŠETRNÉ FORMY CESTOVNÍHO RUCHU NA TACHOVSKU

Diplomová práce

Vedoucí práce:

Dr. Ing. Dagmar Škodová Parmová

Vypracovala:

Bc. Olga Pulchartová

České Budějovice 2012

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Fakulta ekonomická
Akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Olga PULCHARTOVÁ**
Osobní číslo: **E10603**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Strukturální politika EU a rozvoj venkova**
Název tématu: **Ekologicky šetrné formy cestovního ruchu na Tachovsku a Stříbrsku a jejich financování**
Zadávací katedra: **Katedra strukturální politiky EU a rozvoje venkova**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Diplomová práce je zaměřena na analýzu poskytovaných služeb cestovního ruchu na Tachovsku a Stříbrsku, které jsou zaměřené na ekologicky šetrné formy cestovního ruchu.

Metodika práce:

V rámci řešení práce budou hodnoceny současné služby, jejich šíře a hloubka, na základě dotazníkového šetření mezi hosty bude hodnoceno jejich vnímání nabídky. Bude hodnocen systém financování investic a provozu podniků orientovaných na ekologicky šetrnou turistiku. Na tuto analýzu bude navazovat rozbor možných variant zpestření nabídky a jejich eventuelní financování. Výstupem v syntetické části bude načrtnutí možných zlepšení služeb do budoucna vzhledem k aktuální situaci na trhu a návrh nového produktu na zpestření nabídky. V práci budou použity analytické metody historické, logické a komparační s využitím analýzy statistických údajů a primárních dat získaných z dotazníkového šetření. Syntéza vyplývající z provedených analýz bude včetně kalkulace finančních dopadů.

Rámcová osnova:

1. Úvod, 2. Cíle a metodika, 3. Literární přehled, 4. Řešení problematiky, 5. Provedení analýzy, 6. Návrhová část, 7. Závěr, 8. Resumé, 9. Použitá literatura, Přílohy.

Rozsah grafických prací: dle potřeby
Rozsah pracovní zprávy: 50 - 70 stran, dle možností
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

HRABÁNKOVÁ, M., SVATOŠOVÁ, L., BOHÁČKOVÁ, I.: Monitoring of regional development dynamics with use of process analysis, Agricultural economics, 51, 2005(3), s.112-116, ISSN 0139-570X.

HRABÁNKOVÁ, M.: The economic conditions for the utilisation of the land fund in the Czech Republic after its accession to the European Union, Agricultural economics, 51, 2005(10), s. 452-454, ISSN 0139-570X.

PECHAROVÁ, E., HRABÁNKOVÁ, M.: A Concept for Reconstructing the Postmining Region under the Lisabon Strategy, Ekológia (Bratislava), ročník 25, číslo 3, s. 194-204, ISSN 1335-342X.

LAPKA, M., CUDLÍNOVÁ, E.: Landscape changes, agriculture multifunctionality and carbo-scenarios in case of Nové Hrady, The Czech Republic, EKOLOGIA, Bratislava, Vol 24, Supplement 1/2005, p 83-95.

STŘÍBRNÁ, M.: Venkovská turistika a agroturistika. Vyd. 1. Praha. ProfiPress 2005 - 65 s. ISBN 80-86726-14-2.

PARMOVÁ, D. - PARMOVÁ, D.: Provoz služeb v cestovním ruchu 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2003 - 77, 84 s. ISBN 80-7040-611-9.

KESNER a kol.: Management kulturního cestovního ruchu. Praha: MMR ČR 2008, 183 s., bez ISBN.

HORNER, S., SWARBROOKE, J.: Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času. Praha : Grada, c2003 - 486 s. ISBN 80-247-0202-9.

Vedoucí diplomové práce: Dr. Ing. Dagmar Škodová Parmová
Katedra strukturální politiky EU a rozvoje venkova

Datum zadání diplomové práce: 10. února 2011

Termín odevzdání diplomové práce: 29. dubna 2012

doc. Ing. Ladislav Holínek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 (20)
370 05 České Budějovice

doc. Ing. Eva Cudíňová, CSc.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 17. března 2011

Abstrakt:

Předmětem diplomové práce je analyzovat současný stav ekologicky šetrných forem cestovního ruchu na Tachovsku. V první části je vytvořen ucelený přehled těchto forem turismu na Tachovsku. Na základě dotazníkového šetření je zjištěna spokojenost obyvatel a návštěvníků Tachovska se současnou nabídkou ekoturistiky v této destinaci. Konkrétně se jedná o pěší turistiku, cykloturistiku, in-line bruslení, běžecké lyžování, vodní turistiku a venkovskou turistiku. V závěru práce je toto dotazníkové šetření vyhodnoceno a následně jsou navrženy možnosti na zatraktivnění Tachovska jako destinace ekologicky šetrného cestovního ruchu.

Klíčová slova:

Ekologicky šetrný cestovní ruch, ekoturistika, cykloturistika, in-line bruslení, běžecké lyžování, vodní turistika, venkovská turistika, Tachovsko

Abstract:

The goal of this thesis is to analyse current situation of ecological safe forms of tourism in Tachov region. In first part there is created roster of this forms of tourism in Tachov region. Based off the questionnaire is made an inquiry about satisfaction of tourist or local inhabitants with current offer of ecotourism in this destination, specifically it is about hiking, cyclotourism, in-line skating, cross country skiing, water tourism a rural tourism. In the end of the work is evaluated this inquiry and afterwards there are suggested alternatives to make Tachov region as destination of ecotourism more attractive.

Keywords:

Ecological safe tourism, ecotourism, cyclotourism, in-line skating, cross country skiing, water tourism, rural tourism, Tachov region

Děkuji Dr. Ing. Dagmar Škodové Parmové, vedoucí diplomové práce, za cenné rady a připomínky, které mi během práce poskytla. Také děkuji Bc. Jiřímu Baierovi, zástupci MAS Český les, za všestrannou pomoc.

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Ekonomickou fakultou - elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum 23.4.2012

Podpis studenta

Obsah

Úvod.....	- 9 -
I. Literární rešerše	- 11 -
1. Charakteristika cestovní ruchu.....	- 11 -
1.1.Definice cestovního ruchu.....	- 12 -
1.2.Druhy a formy cestovního ruchu	- 12 -
2. Ekologicky šetrná turistika.....	- 15 -
2.1.Certifikace ekologicky šetrného turismu	- 18 -
2.1.1.ECEAT QUALITY LABEL.....	- 18 -
2.1.2.Evropská certifikace ekoznačení	- 19 -
2.1.3.PRO-BIO.....	- 20 -
2.2.Formy ekologicky šetrné turistiky	- 21 -
2.2.1.Pěší turistika	- 21 -
2.2.2.Cykloturistika.....	- 21 -
2.2.3.Běžecké lyžování	- 22 -
2.2.4.In-line bruslení	- 23 -
2.2.5.Vodní turistika	- 23 -
2.2.6.Venkovská turistika	- 23 -
3. Charakteristika území Tachovska	- 24 -
3.1.Agrocenzus 2010.....	- 25 -
3.2.Český les.....	- 26 -
3.3.Tachov.....	- 27 -
3.3.1.Zajímavá místa Tachovska	- 28 -
3.4.Místní partnerství a rozvojové strategie na Tachovsku	- 31 -
3.4.1.MAS Tachovska	- 32 -
3.4.1.1.MAS Český Západ.....	- 33 -
3.4.1.2.MAS Český Les	- 34 -
3.4.2.Zlatá cesta, o.p.s.....	- 35 -
II. Metodika a cíl práce.....	- 36 -

III. Vlastní práce	- 39 -
4. Ekologicky šetrná turistika Tachovska	- 39 -
4.1.Pěší turistika na Tachovsku.....	- 39 -
4.2.Cykloturistika na Tachovsku.....	- 42 -
4.3.In-line bruslení na Tachovsku.....	- 44 -
4.4.Běžecké lyžování na Tachovsku.....	- 44 -
4.5.Vodní turistika na Tachovsku.....	- 45 -
4.6.Venkovská turistika na Tachovsku.....	- 46 -
4.6.1.Hipoturistika.....	- 46 -
4.6.2.Agroturistika.....	- 49 -
4.6.3.Ostatní venkovská turistika.....	- 49 -
5. Výsledky průzkumu	- 51 -
5.1.Výsledky dotazníkového šetření.....	- 51 -
5.2.Vyhodnocení dotazníkového šetření.....	- 66 -
6.Návrhy na zatraktivnění Tachovska jako destinace ekologicky šetrného cestovního ruchu	- 68 -
6.1.In-line fitness stezka podél Mže.....	- 68 -
6.2.Naučná stezka po zaniklých obcích tachovského pohraničí.....	- 70 -
Závěr	- 73 -
Summary	- 75 -
Zdroje literatury	- 76 -
Přílohy	- 81 -

Úvod

V dnešní době je jedním z nejpoblárnějších druhů odpočinku a trávení volného času cestování. Počet lidí všech věkových kategorií, kteří cestují za poznáním nejrůznějších míst vzdálených i ve svém okolí, rok od roku stoupá.

Při pohledu na cestování lze proces cestování rozdělit na *cestovní ruch tvrdý* a *cestovní ruch měkký*. Zatímco pro tzv. tvrdý cestovní ruch je typická pohodlnost a pasivita cestujícího a s tím spojená přeprava rychlými dopravními prostředky za účelem rekreace, svou cestu má tvrdý turista často naplánovanou cestovní kanceláří. Naproti tomu měkký turista si své cesty plánuje sám, vždy v souladu s přírodou. Ač často stejně jako turista tvrdý používá ke své dopravě rychlé dopravní prostředky (letadlo, vlak, autobus, atd.), snaží se využívat i vlastní sil, před vlastní cestou se o dané destinaci dobře informuje, pokouší se naučit základní slova řeči země, do které se vydává a také se snaží podporovat tradice a folklór v destinacích, do kterých cestuje (PICHLER, 2009).

V posledních letech narůstá počet těchto tzv. měkkých turistů, kteří se při svých cestách snaží nepoškozovat okolní krajinu a zachovat ji takovou, jaká je, pro další generace a zároveň se snaží respektovat místní obyvatele. Tento druh cestování se v odborné literatuře nazývá ekologicky šetrným cestovním ruchem neboli jednoduše ekoturistikou, kterou se právě tato diplomová práce zabývá.

Ekoturistika je často také zmiňována v souvislosti s odpovědným cestováním, udržitelným rozvojem cestovního ruchu nebo také ve spojitosti s individuální turistikou.

Úvodní kapitola charakterizuje obecně cestovní ruch, jeho definici a jeho jednotlivé formy, ze kterých se podrobně zaměřuje právě na ekologicky šetrnou turistiku neboli ekoturistiku. Také vymezuje ekoturistiku a ekoturisty, zásady ekologicky šetrného cestovního ruchu a certifikaci cestovního ruchu. V dalších kapitolách práce popisuje jednotlivé druhy a možnosti ekoturistiky, konkrétně - pěší turistiku, cykloturistiku, in-line bruslení, běžecké lyžování, vodní turistiku, venkovskou turistiku a hipoturistiku. Dále charakterizuje a specifikuje Tachovsko jako destinaci cestovního ruchu a místní akční skupiny, které zde působí.

V diplomové práci bude vytvořen ucelený přehled ekologicky šetrného cestovního ruchu na Tachovsku, protože takovýto přehled zde doposud nebyl udělán. Konkrétně se zaměří na popis jednotlivých turistických tras sloužících pro pěší turistiku, cykloturistiku, in-line bruslení, běžecké lyžování a hipoturistiku, na popis míst vhodných pro vodní turistiku a venkovskou turistiku.

V závěru práce bude vyhodnoceno vlastní dotazníkové šetření, jehož cílem je analyzovat potřeby a požadavky obyvatel a návštěvníků Tachovska, vhodnost tohoto území pro ekologicky šetrnou turistiku a návrh možností rozvoje a zatraktivnění této destinace.

I. Literární rešerše

1. Charakteristika cestovních ruchů

Cestovní ruch představuje přirozenou a neodmyslitelnou součást dnešní moderní společnosti a jako součást spotřeby jej realizují všechny vrstvy obyvatelstva ve vyspělých státech. Cestovní ruch se také stává čím dál výraznějším ekonomickým fenoménem jednak jako oblast spotřeby a podnikatelských příležitostí, ale také jako činitel působící významně na rozvoj regionů, národních ekonomik i světové ekonomiky. Je to velice dynamická oblast, která se neustále vyvíjí a nabývá stále nových forem.

Cestovní ruch je vzhledem ke svému mnohaoborovému a průřezovému charakteru velmi složitým společensko-ekonomickým fenoménem. Stává se prostředkem uspokojování potřeb člověka, jeho duchovního a kulturního obohacení. Nejen pro účastníky cestovního ruchu, ale i pro místní obyvatele je zdrojem uvědomění si historického i kulturního bohatství dané oblasti nebo národa. Je oblastí, ve které se střetávají kultury, podporuje jejich vzájemné porozumění a komunikaci. Cestovní ruch přispívá k mírové spolupráci mezi národy.

Cestovní ruch jako takový slouží k uspokojování různých potřeb, souvisí s pobytem mimo místo trvalého bydliště účastníků cestovního ruchu, obvykle v jejich volném čase, za účelem získání nějakého zážitku spojeného s odpočinkem, poznáváním, společenskými kontakty, zdravím, zábavou, kulturním a sportovním vyžitím.

Toto jednoduché tvrzení vychází ze všeobecného chápání potřeb jako pocitu nedostatku něčeho, co je pro člověka důležité či dokonce nepostradatelné. Potřeby se historicky vymezovaly a formovaly spolu s vývojem společnosti. V cestovním ruchu se mluví o **potřebách primárních** (cílové potřeby) a **sekundárních** (podmiňující efektivní uspokojení cílových potřeb).

Potřeby účastníků cestovního ruchu jsou uspokojovány prostřednictvím **volných statků** – sluneční svit, čistý vzduch aj., **služeb, zboží, veřejných statků** - městské prostory, rezervace, národní parky, aj. (ORIEŠKA, 2010).

1.1. Definice cestovního ruchu

V průběhu vývoje cestovního ruchu se měnil kromě jiného i přístup k jeho definování a přesnému vymezení. Mnozí autoři ve svých definicích zdůrazňují různé stránky tohoto složitého jevu, často v závislosti na tom, z hlediska které vědní disciplíny je cestovní ruch zkoumán a definován. Níže uvádím alespoň stručný nástin vývoje definování pojmu cestovní ruch.

Počátky vědeckého zkoumání cestovního ruchu sahají do první poloviny 20. století. Již v prvotních definicích je dán důraz na odlišení pojmu cestovní ruch od cestování a také je brán zřetel na sociální a ekonomické stránky tohoto jevu. Borma (1931) definuje cestovní ruch jako „cesty, jež se podnikají za účelem zotavení, zábavy, obchodu a povoláním nebo i z jiných příčin, při nichž dochází k dočasné změně místa bydliště. Nepatří sem však dojíždění za prací“. E.Fedor (1937) chápe cestovní ruch jako „periodický příliv a odliv lidí do určitého místa nebo státu z jiného místa nebo státu“. V. Dohnal (1969) vymezuje cestovní ruch jako „cestu uspokojování potřeb lidí v oblasti rekreace, turistiky a kultury, pokud k němu dochází mimo běžné životní prostředí a ve volném čase“. Z obdobného přístupu vychází i definice používaná J. Kašparem (1985), který cestovní ruch vnímá jako „cestování a dočasný pobyt lidí mimo místo trvalého bydliště, obvykle ve volném čase a to za účelem rekreace, poznání a spojení mezi lidmi“ (INDROVÁ, J., 2004).

Vzhledem k tomu, že cestovní ruch je protkán mnoha obory není jednoduché vytvořit jednu univerzální definici. Existuje jich několik, podle toho, jak je na cestovní ruch nahlíženo. Pro účely této diplomové práce je využito té, která byla vytvořena na konferenci Světové organizace cestovního ruchu (UNWTO) v roce 1991. Její znění je následující: „*Cestovní ruch znamená dočasnou změnu místa pobytu, tj. cestování a přebývání mimo místo trvalého bydliště, ne déle než jeden rok, zpravidla ve volném čase za účelem rekreace, rozvoje poznání a spojení mezi lidmi*“ (Hesková, 2006).

1.2. Druhy a formy cestovního ruchu

Cestovní ruch se v každodenní praxi projevuje v různých druzích a formách, které se neustále vyvíjejí a obohacují v závislosti na poptávce účastníků cestovního ruchu a možnostech nabídky. Rozlišují se tedy druhy a formy cestovního ruchu:

- **Druhy cestovního ruchu** – dle způsobu realizace,
- **Formy cestovního ruchu** – dle motivace účasti na cestovním ruchu.

Druhy cestovního ruchu:

- *dle místa realizace:*
 - domácí cestovní ruch,
 - národní cestovní ruch,
 - světový cestovní ruch,
- *dle vztahu k platební bilanci:*
 - příjezdový cestovní ruch = aktivní cestovní ruch,
 - tranzitní cestovní ruch = část aktivního cestovního ruchu,
 - výjezdový cestovní ruch = pasivní cestovní ruch,
- *dle délky pobytu:*
 - krátkodobý cestovní ruch - do 3 dnů,
 - dlouhodobý cestovní ruch - déle než 3 dny,
- *dle způsobu zabezpečení:*
- organizovaný cestovní ruch neboli masový turismus,
- neorganizovaný cestovní ruch neboli individuální turismus.

Formy cestovního ruchu jsou odvozeny od motivace návštěvníka a jeho potřeb realizace cestovního ruchu. Současné trendy cestovního ruchu jdou ruku v ruce s demografickými změnami, změnami životního stylu a změnami aspektů životního prostředí.

Tyto změny jsou spjaty s novými specifickými potřebami realizace cestovního ruchu. Z demografického hlediska je především nutné akceptovat stárnutí populace, s tím souvisí např. to, že lidé jsou ochotni více cestovat mimo sezonu, více vyhledávají zdraví prospěšné produkty, wellness a lázeňské služby. Také se zvyšuje poptávka po kulturně poznávacím turismu. Naopak mladí lidé více preferují aktivní dovolenou, zvyšuje se tedy zájem o tzv. dobrodružný turismus, zážitkovou turistiku či individuální nezávislé cestování. Dále se zvyšuje zájem i poptávka po ekologicky šetrném turismu a dalších alternativních formách cestovního ruchu (European Travel Commission.2011).

Obecně tedy cestovní ruch lze rozdělit na masový a individuální neboli alternativní. Masový turismus lze tedy chápat jako volnočasovou turistiku, která nabízí nejvyšší komfort a pohodlí bez ohledu na vlivy na životní prostředí. Oproti tomu alternativní formy turistiky lze definovat jako aktivní cestování malých skupin lidí s minimálními negativními dopady na životní prostředí, nazývají se též individuální turistikou (*Czech Tourism*. [online]. 2011).

Formy cestovního ruchu:

- *rekreační forma cestovního ruchu* - primární forma cestovního ruchu, spojená s obnovou duševních a fyzických sil účastníka cestovního ruchu;
- *kulturně–poznávací forma cestovního ruchu* - spojená s rekreační formou, cílem je návštěva historických objektů a kulturních akcí; význam pro úroveň vzdělanosti osob, převládá v příjezdovém cestovním ruchu do České republiky;
- *lázeňsko–léčebná forma cestovního ruchu* - rekreační a léčebné pobyty v lázních, v České republice význam domácí cestovní ruch i pro incoming;
- *sportovně–rekreační forma cestovního ruchu* - sportovně zaměřené pobyty - vodní sporty, cykloturistika, lyžování, pěší turistika;
- *formy cestovního ruchu spojené s profesními motivy (business tourism)* - kongresová turistika a incentivní turistika;
- *seniorská forma cestovního ruchu*;
- *mládežnická forma cestovního ruchu (youth tourism)*;
- ***venkovská turistika, agroturistika, ekoturistika*** = ekologicky šetrná turistika;
- *cestovní ruch mimo veřejné formy* = chataři, chalupáři nebo bezplatné ubytování u příbuzných a známých;
- *ostatní formy cestovního ruchu* = náboženská, lovecká, dobrodružná, nákupní, industriální turistika.

2. Ekologicky šetrná turistika

Přestože se pojem ekoturistika objevuje v odborné literatuře i v prospektech cestovních kanceláří již více než dvacet let, doposud neexistuje jeho jednotná definice. Ve většině definic ekoturistiky se objevují tyto pojmy a sousloví: zájem o přírodu, ochrana přírody, chráněná území, výhody pro místní obyvatelstvo, dlouhodobé výhody; vzdělávání a studium, nízký dopad na životní prostředí, nulová spotřeba. V několika definicích se hovoří o udržitelnosti a individualitě cestovního ruchu (LEDVINA, P., 2005; vl. BP).

Ekoturistika je tedy **jedna z forem trvale udržitelného turismu neboli trvale udržitelného rozvoje cestovního ruchu**. Trvale udržitelný rozvoj cestovního ruchu dle UNWTO¹ znamená: *„Dlouhodobě nenarušovat přírodní, kulturní a sociální prostředí. Uspokojovat potřeby současných turistů a hostitelských regionů a zároveň chránit a zvyšovat tyto možnosti do budoucna. Snahu o řízení všech zdrojů tak, aby byly uspokojeny ekonomické, sociální a estetické potřeby při zachování kulturní integrity, nejdůležitějších ekologických procesů, biologické různorodosti a procesů, které umožňují život.“*

Dle Mezinárodní ekoturistické asociace (TIES) ekoturismus či ekoturistika disponuje jasnou definicí, a současně je již i zavedenou marketingovou značkou. *„Ekoturistika znamená zodpovědné cestování do přírodních oblastí, které chrání životní prostředí a zlepšuje blahobyt místních obyvatel. Jde o propojení ochrany přírody, místních komunit a udržitelného turismu“* (TIES. Ecotourism, 1990).

Program Organizace spojených národů pro životní prostředí, který v současnosti zastřešuje základní pravidla ekoturistiky, ji definuje jako: *„formu udržitelné turistiky, která aktivně přispívá k ochraně přírodního a kulturního dědictví; v plánování, rozvoji a provozu zahrnuje místní a domorodé komunity, přispívá k jejich prosperitě, návštěvníkovi vysvětluje význam přírodního a kulturního bohatství; je vhodná pro nezávislé cestovatele stejně jako pro organizované zájezdy malých skupin.“*

¹ UNWTO (United National World Tourism Organization) – Světová organizace cestovního ruchu, je specializovanou agenturou OSN.

Společnost pro ekoturistiku naopak svoji definici shrnuje do jediné věty: „*Odovědné cestování do přírodních oblastí, které chrání životní prostředí a zlepšuje prosperitu místních lidí.*“ (LEDVINA, 2005; viz vlastní BP)

Existuje několik různých pohledů, ze kterých ekoturistiku lze smysluplně analyzovat. V tabulce níže uvádím několik termínů úzce spjatých s pojmem ekoturistika a jejich významem.

Tabulka 1: Ekoturistika - pojmy

Termín	Význam
Green tourism (zelená turistika)	Často používaný termín, v podstatě je synonymem pro ekoturistiku. Nikdy nebyl ale přesně definován.
Alternative tourism (alternativní turistika)	Termín používaný pro odlišení od masového turismu. Rozumí se jím každý druh cestovního ruchu, který je organizován v malých či speciálních skupinách, nebo každý produkt, který obvykle není objednáván prostřednictvím běžné cestovní kanceláře či agentury.
Endemic tourism (endemický turismus)	Málo používaný výraz, odvozený od termínu používaného v biologii. Je určen pro takový produkt cestovního ruchu, kde se hlavní turistická atrakce vyskytuje pouze v určité lokální oblasti.
Geotourism –geological version (geologická turistika)	Tento výraz je určen pro takový cestovní ruch, kde hlavní atrakcí je geologický rys, včetně velkolepé kulisy. Je též málo používaný.
Geotourism - geographical vision (geografická turistika)	Používání tohoto termínu navrhl „National Geographic“, má podobný význam jako ekoturistika, ale ne v tak širokém měřítku.
Responsible tourism (zodpovědný turismus)	Málo používaný termín, pravděpodobně odvozen od „Responsible Care“ iniciativy v chemickém průmyslu s důrazem na sociální aspekty.

Sustainable tourism (udržitelný turismus)	Často používaný, ale špatně definovatelný termín, označující, že cestovní ruch je v souladu s principy udržitelného rozvoje.
--	--

Zdroj: BUCKLEY, 2009

Cestovní ruch musí respektovat potřebu rovnováhy mezi blahobytem a volným časem. Často existuje částečný nebo úplný zákaz vjezdu motorových vozidel na území národních parků nebo chráněných území, zákaz poškozování flory a fauny atd. Výstavbu nových zařízení cestovního ruchu usměrňují záměry územního plánování. (KŘIŠŤANOVÁ, 2008; viz vlastní BP)

Ekoturistu lze charakterizovat následovně:

Ekoturista díky vysokému uvědomění a znalostem minimalizuje dopad na životní prostředí výběrem vhodné dopravy, certifikovaných výrobků a služeb a šetrným chováním v destinaci. Zajímá se o místní kulturu a lidi, jež podporuje koupí regionálních výrobků a služeb, doplňuje tradiční zvyky a podporuje komunitu v zapojování do rozhodovacích procesů. Trvale se vzdělává v oblasti udržitelného rozvoje a fungování ekosystémů. Přispívá na ochranu přírody v navštívené oblasti (České Švýcarsko, 2007; viz vlastní BP)

Deset zásad ekologicky šetrného cestovního ruchu:

Účast na cestovním ruchu je přirozeným právem člověka. Jeho naplňování je kromě mnohých pozitiv spojeno i s vážnými negativními důsledky na přírodní prostředí a kulturu. Společnost amerických cestovních kancelářů (ASTA – American Society of Travel Agents) vydala deset zásad ekologicky šetrného cestovního ruchu:

- 1) *Zanech po sobě jen otisky nohou, odnes si jen fotografie a vzpomínky.*
- 2) *Respektuj křehkost prostředí. Uvědom si, že každý z nás musí být ochotný pomoci jeho ochraně.*
- 3) *Aby tvoje dovolená měla smysl, najdi si předem čas a pouč se o zvycích, způsobu života a kultuře místa, které navštívíš. V průběhu cesty poznávej místní obyvatele a hovoř s nimi.*

- 4) *Respektuj a podporuj místní kulturu (tradice, řemesla, služby, náboženství). Respektuj soukromí a důstojnost místního obyvatelstva, hlavně při fotografování.*
- 5) *Nikdy neodhazuj odpadky. Místo, které jsi navštívil, zanech čistější, než bylo předtím, než jsi tam přišel.*
- 6) *Nekupuj výrobky z materiálů jako je slonovina, želví krunýř, nebo zvířecí kůže a kožešiny.*
- 7) *Chod' po vyznačených cestách a pěšinách. Neruš zvěř a nenič rostliny.*
- 8) *Seznam se s programem ochrany přírody, organizacemi ochrany a podporuj je.*
- 9) *Kde je to možné, používej veřejnou dopravu, necestuj vlastním autem. Upozorňuj ostatní řidiče, aby zbytečně nenechávali v chodu motory svých vozidel.*
- 10) *Žádej, aby cestovní kanceláře a cestovní agentury či rekreační zařízení přijaly toto desatero, nebo jiné normy ochrany prostředí a důsledně je uplatňovaly při výchově svých zaměstnanců (HESKOVÁ, 2006.; viz vlastní BP).*

2.1. Certifikace ekologicky šetrného turismu

2.1.1. ECEAT QUALITY LABEL

Česká republika schválila roku 2006 (Ekoznačka, 2007; viz vlastní BP) vznik „*Národního systému certifikace ekologicky šetrných služeb cestovního ruchu*“. Na jeho vzniku se podíleli odborníci z **ECEAT**². Cílem bylo zejména vytvořit jednotnou národní značku pro označování ekologicky šetrných služeb a produktů cestovního ruchu. Také motivovat cestovatelskou veřejnost k preferování takto označených turistických služeb a produktů. ECEAT provozuje systém hodnocení "eko" kvality ubytovacích služeb. Ty podniky, které splní kritéria ECEAT, mohou používat značku **ECEAT QUALITY LABEL**³ (viz obrázek 1) a jsou speciálně propagovány systémem ECEAT TRAVEL.

² ECEAT (European Centre for Ecology and Tourism) – Evropské centrum pro ekologii a turismus, organizace byla založena roku 1994 v Nizozemí

³ ECEAT QUALITY LABEL - mezinárodní značka pro podniky cestovního ruchu s přínosem pro udržitelný rozvoj

Podniky jsou hodnoceny podle následujících kritérií (Ekoznačka, 2007; viz vlastní BP):

- jak poskytují relevantní "eko" informace svým hostům,
- jak podporují ekologické hospodaření,
- jak nakládají s vodou a energiemi,
- jak využívají "zelených stavebních technik",
- jak je nakládáno s odpady,
- jak podporují šetrnou dopravu,
- jak přispívají k ochraně přírodního dědictví,
jak přispívají k ochraně kulturního dědictví.

Obrázek 1: Značka ECEAT QUALITY LABEL

Zdroj: Ekoznačka, 2007

2.1.2. Evropská certifikace ekoznačení

Ekoznačení (angl. Ecolabel) je označování výrobků a služeb, které jsou v průběhu celého životního cyklu prokazatelně šetrnější nejen k životnímu prostředí, ale i ke zdraví spotřebitele. Jejich kvalita přitom zůstává na velmi vysoké úrovni. Takové výrobky nebo služby lze poznat podle jednoduchého a snadno zapamatovatelného symbolu tzv. ekoznačky. Firmy mohou ekoznačku efektivně využívat při propagaci těchto produktů. Pro spotřebitele slouží jako vodítko při nákupu ekologicky šetrnějšího zboží a služeb.

V současné době ekoznačku „**Ekologicky šetrný výrobek či služba**“ nebo ekoznačku Evropské Unie „**EU Ecolabel**“ (viz obrázek 2) využívá přes 100 evropských firem a jejich počet neustále roste (Cenia, 2004).

Obrázek 2 Ekoznačka EU - "EU Ecolabel"

Zdroj:www.cenia.cz

2.1.3. PRO-BIO

PRO-BIO je svaz ekologických zemědělců, zpracovatelů a prodejců biopotravin. Sdružuje také poradce, školy, spotřebitele a přátele ekologického zemědělství. Hlavním posláním svazu PRO-BIO je prosazovat v ČR ekologické zemědělství v méně intenzivních oblastech ale také i v produkčních oblastech. Důležitou součástí je taktéž propagace biopotravin, vždy s ohledem na zájmy ekologických zemědělců, členů svazu PRO-BIO, kteří tento obor v ČR rozvíjejí a prosazují již od roku 1990. Svaz dále dbá na to, aby v ČR existovala průhledná a nezávislá kontrola ekologického zemědělství a aby hospodaření zemědělců bylo pro přírodu i zdraví prospěšné a státem dostatečně kompenzované (Svaz PRO-BIO, 2008).

Obrázek 3: Značka Pro-bio

Zdroj:www.pro-bio.cz

2.2. Formy ekologicky šetrné turistiky

2.2.1. Pěší turistika

Pěší turistika má u nás dlouholetou tradici a systém značení turistických tras, založený na dobrovolných spolcích, máme nejpropracovanější v Evropě, možná i na světě. Dnes je pěší turistika základem ekoturistiky. Nové turistické trasy se ve velké míře již nebudují, ale zlepšuje se značení. Hlavně v oblastech s menším potenciálem se budují naučné stezky. Ty seznamují turisty většinou s místní faunou a flórou, nebo místní přírodní lokalitou (KALOUS, 2005; viz vlastní BP).

Pěší trasy jsou značeny *pásovými značkami*, které se skládají ze tří vodorovných pásů. Prostřední pás, který určuje barvu značené trasy, je červený, modrý, zelený nebo žlutý. Oba krajní pásy jsou bílé a mají za úkol značku ještě více zviditelnit (viz obrázek 4). Pásová značka tedy tvoří čtverec o rozměrech 10 x 10 cm. V ostrých lomech cesty nebo při jejím odbočení na jinou komunikaci je pásová značka doplněna šipkou (KČT, 2005; viz vlastní BP).

Obrázek 4: Turistické značky

Zdroj: www.kct.cz

2.2.2. Cykloturistika

Cyklistická turistika se stává trendem doby. Česká republika nabízí bezpočet cyklistických stezek, z nichž mnohé navazují na síť evropských stezek. V hlavních střediscích cestovního ruchu, ve městech i na trasách, jsou zřízeny půjčovny silničních a horských kol, své služby zde poskytují také ubytovací či stravovací zařízení různých kategorií. Speciální mapy regionů se zakreslenými cyklistickými trasami lze zakoupit v prodejnách knih, v informačních centrech i u řady drobných prodejců (Cykloturistika.[online]2011).

Cyklistické trasy se dělí na cyklotrasy a cykloturistické trasy. Všechny prvky cyklistického značení mají žlutou podkladovou barvu. Cyklotrasy jsou ty, které vedou po silnicích, dobrých místních a účelových komunikacích. Jejich značení je podobné jako pro motorová vozidla (viz obrázek 5). Cykloturistické trasy jsou ty, které vedou většinou po horších polních či lesních cestách nebo terénem (KČT, 2005; viz vlastní BP).

Obrázek 5: Cykloturistické značení

Zdroj: www.kct.cz

2.2.3. Běžecské lyžování

V zimních měsících je u nás velmi oblíbené a zároveň šetrné k přírodě běžecské lyžování. Na rozdíl od sjezdového lyžování je zásah do krajiny a spotřeba zdrojů minimální. Navíc se dají jako běžecské tratě využít stezky, které v jiných měsících slouží jako cyklotrasy.

Za velký problém je považován fakt, že udržování běžecských tras je pouze na místní samosprávě a podnikatelé se na jejich financování vůbec nepodílejí. V tom má velkou výhodu provozování finančně lukrativního sjezdového lyžování, kde se o údržbu stará majitel vleku. Řešením by bylo zavedení poplatků pro lyžaře, nebo povinný příspěvek místních podnikatelů na údržbu tratí, o kterém se v současné době hodně diskutovalo. Pro značení běžecských tras se používá obdobného značení, jako pro pěší turistiku. (KALOUS, 2005; viz vlastní BP).

2.2.4. In-line bruslení

In-line bruslení či bruslení na kolečkových bruslích (dále jen „in-line bruslení“) je poměrně mladá sportovní disciplína, která se do naší země dostala z USA. V našich podmínkách lze o rozvoji in-line bruslení v širším měřítku hovořit v průběhu 90. let minulého století. S ohledem na skutečnost, že in-line brusle je možno využít pro velmi široké spektrum činností, staly se poměrně rychle oblíbeným sportovním náčiním pro sportovce nejrůznějšího zaměření a věku (KUBAN, 2004; viz vlastní BP).

2.2.5. Vodní turistika

Cesta po vodě je příjemnou a vzrušující formou putování i poznávání přírodních a kulturních krás země. Plavba po českých řekách plyne v překrásných přírodních scenériích, v krajinách bohatých na kulturní a historické památky, z nichž některé leží přímo na řece nebo v její těsné blízkosti. České řeky jsou vhodné především pro turisticky založené vodáky. Pro provozování vodní turistiky jsou atraktivní od jara až do podzimu, některé toky (Ohře, Berounka, Lužnice či některé části Vltavy) jsou sjízdné celoročně. V blízkosti většiny řek se dá bez problémů nocovat, často jsou zde zřízeny vodácké kempy (CESTR, RYTÍŘOVÁ, 2005; viz vlastní BP).

2.2.6. Venkovská turistika

Venkovská turistika či venkovský cestovní ruch jsou provozovány v souladu s přírodou, krajinou a venkovským prostředím. Zároveň jsou využívány pro společenský a kulturní život venkova. Venkovský turismus lze rozdělit do dvou forem cestovního ruchu. Jedná se za prvé o chataření a chalupaření, které je u nás velmi rozšířené a jež má na mnoha místech téměř masovou podobu a za druhé se jedná o individuální pobyty na venkově čili o agroturistiku a ekoagroturistiku. Venkovská turistika rozvíjí drobné podnikatelské aktivity na venkově, přispívá k omezení stěhování lidí z venkova do měst a naopak ulehčuje přetížené infrastrukturu měst. Také pečuje o přírodní prostředí a krajinný ráz venkova, snaží se přiblížit místní krásy, kulturu a tradice venkova turistům a navrácí člověka do přírodního prostředí.

Agroturistika je provozovaná na zemědělských usedlostech a farmách. Jedná se o aktivní způsob trávení dovolené, kdy se nabízí možnost výpomoci s prací na farmě a se zvířaty, dále jízda na koni aj. Agroturistika je zatím převážně formou přivýdělnku k hlavní pracovní činnosti, kterou je zemědělství (Agroturistika, 2002; viz vlastní BP).

Ekoagroturistika je agroturistika provozovaná na certifikované ekologické farmě. Ekologická farma nepoužívá při výrobě rostlin a chovu zvířat žádné syntetické přípravky ani hnojiva, zvířata jsou chována přirozeným způsobem. Produkty ekologického zemědělství podléhají přísné kontrole a smějí používat ochrannou značku BIO (KALOUS, 2005; viz vlastní BP).

Hipoturistika je poměrně mladým odvětvím v oblasti cestovního ruchu a až v posledních letech začíná nabírat na významu. Je to nový způsob trávení volného času na koňském hřbetě, přičemž se jedná o pobyt v přírodě a převažuje zde poznávací složka nad sportovně – technickou (Otavská plavba. 1999; viz vlastní BP).

3. Charakteristika území Tachovska

Tachovsko, osobitý kout půvabných západních Čech, bylo třetím největším okresem Plzeňského kraje. Území, přimykající se k pohraničnímu pásmu Českého lesa, tvoří odvěkou hranici mezi slovanským světem a jeho západními sousedy. Mnohokrát v minulosti po jeho území doslova kráčela historie, rozhodovalo se zde o svěbytnosti a dalším vývoji celého českého státu. Byly to okamžiky především spojené s vítězstvím husitských vojsk nad křižáky u Stříbra a Tachova roku 1427. (Tachovsko, 2000).

Tachovsko je jedním z nejzápadnějších koutů České republiky, je součástí Plzeňského kraje a regionu soudržnosti Jihozápad. Tachovská krajina je velmi členitá, centrální část zaujímá Plzeňská kotlina, na okrajích s pahorkatinným až vrchovinným rázem. Jižním a jihozápadním lemem kraje je Český les. Nejvyšším vrcholem Plzeňského kraje je Velká Mokrůvka (1370 m.n.m.), která je součástí Šumavských plání. (*Má vlast: Český les*. [online]. 2007).

Většina území kraje náleží do povodí Berounky, vznikající soutokem čtyř řek – Mže, Radbuzy, Úhlavy a Úslavy. Mže, která protéká Tachovskem, pramení v Německu a jsou na ní postaveny dvě přehrady Lučina (zásobárna pitné vody pro Tachov) a vodní nádrž Hracholusky (zásobárna užitkové vody pro Škodovku, nyní slouží jako rekreační

oblast Stříbrska). Na území Plzeňského kraje se též nacházejí některé významné přírodní lokality, které jsou předmětem zvláštní ochrany. Zasahují sem některé části NP Šumava, CHKO Šumava, CHKO Křivoklátsko, CHKO Český les a CHKO Slavkovský les.

Turistická oblast Tachovsko je součástí **CHKO Český les**, který se táhne až k Domažlicím, tvoří přirozenou hranici se sousedním Německem. Na severu Tachovsko sousedí s největším lázeňským regionem v ČR a na východě s regionem Plzeňska. Centrem oblasti je město Tachov. Hluboká zalesněná údolí, vysoké kopce patří k největším přírodním skvostům této oblasti, protože po desetiletí tato oblast nebyla téměř zasažena turistikou. Turisté totiž oblastí obvykle pouze projedou po mezinárodní dálnici směřující z Prahy a Plzně na hraniční přechod Rozvadov a dále do Německa.

Na Tachovsku je vyhlášeno 6 přírodních parků a 30 zvláště chráněných území, 4 městské památkové zóny a 5 vesnických památkových zón.

Mezi charakteristické znaky Tachovska patří četné historické památky, horská a podhorská krajina, venkovská krajina, lázeňství v návaznosti na lázeňský region. Z cestovního ruchu je zde rozvinuta především pěší turistika, cykloturistika, venkovská turistika, agroturistika a lázeňství. Méně již kanoistika, in-line bruslení či zimní turistika. Nachází se zde velké množství značených turistických tras, naučných stezek a hustá síť cykloturistických tras (*Má vlast: Český les*. [online]. 2007).

3.1. Agrocenzus 2010

Agrocenzus 2010 je součástí celosvětového zemědělského šetření organizovaného v desetiletých intervalech organizací OSN pro výživu a zemědělství. Výsledky Agrocenzu 2010 o rozsahu ekologického zemědělství v Plzeňském kraji (jehož součástí je Tachovsko) přináší tyto poznatky (CZSO.[online].2011):

- zemědělské subjekty s ekologickým zemědělstvím obhospodařují 34 514 ha (9% z celé ČR) zemědělské půdy, z toho orné 4 647 ha (9,3% z celé ČR).
- Certifikované ekologické farmy obhospodařují 25 063ha (8,3% z celé ČR) zemědělské půdy, z toho 2576ha (8% z celé ČR) orné půdy.

- Farmy v přechodném období na ekologické zemědělství obhospodařují 9421ha (9,8% z celé ČR) zemědělské půdy, z toho 2071ha (11,8% z celé ČR) orné půdy.

Tabulka 2: Agroczensus 2010

34. Rozsah ekologického zemědělství Extent of organic farming						
Zemědělství celkem			Agriculture, total			
Území, kraj Territory, region	Zemědělské subjekty s ekologickým zemědělstvím celkem Agricultural holdings applying organic production methods, total		v tom			
			certifikovaná ekologická farma Certified organic farm		farma v přechodném období na ekologické zemědělství Farm in conversion period to organic farming	
	obhospodařovaná zemědělská půda (ha) Utilised agricultural area	z toho orná půda (ha) of which: Arable land	obhospodařovaná zemědělská půda (ha) Utilised agricultural area	z toho orná půda (ha) of which: Arable land	obhospodařovaná zemědělská půda (ha) Utilised agricultural area	z toho orná půda (ha) of which: Arable land
Česká republika Czech Republic	398 992	49 871	302 429	32 265	96 163	17 606
kraj/region:						
Hlavní město Praha	3	3	3	3	-	-
Středočeský	12 331	4 075	6 511	2 350	5 520	1 727
Jihočeský	57 225	5 434	42 677	3 790	14 550	1 644
Plzeňský	34 514	4 647	25 093	2 576	9 421	2 071
Karlovarský	57 949	4 507	50 572	3 010	7 375	1 496
Ústecký	40 269	2 225	32 493	1 102	7 756	1 126
Liberecký	29 393	1 927	23 252	1 094	6 141	933
Královéhradecký	17 152	2 154	13 919	1 239	3 303	915
Středočeský	9 477	1 376	5 999	625	3 876	745
Vysočina	16 523	5 759	5 383	3 255	10 140	2 503
Jihomoravský	13 955	7 645	9 673	5 545	4 293	2 097
Olomoucký	25 367	1 705	21 399	969	6 967	797
Zlínský	31 990	4 217	26 319	3 524	3 677	692
Moravskoslezský	47 394	4 101	34 645	3 145	12 749	956

Zdroj: www.czso.cz

3.2. Český les

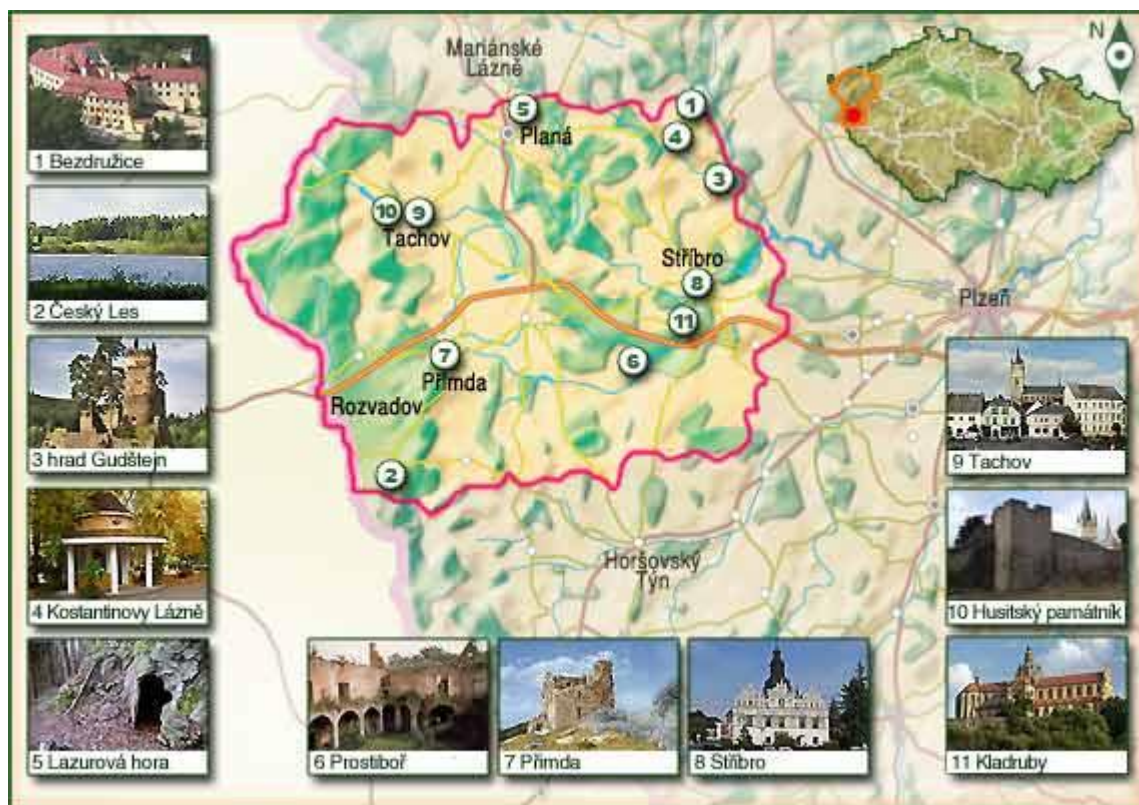
Český les se nachází na jihozápadě Čech, na hranici s Německem. Po II. Světové válce byla celá tato oblast téměř vysídlena a během období tzv. železné opony byla z velké části nedostupná. Tyto události měli pro oblast jak kladný, tak i záporný význam. Tato izolace byla z části prospěšná pro přírodu, protože na mnoha místech nebyla po dlouhá léta nikým devastována ani měněna. Proto Český les byl roku 2005 vyhlášen chráněnou krajinnou oblastí, což dalo možnost vzniku mnoha značených turistických cest a naučných stezek. Jsou zde výborné podmínky i pro cykloturistiku a v zimním období pro běžecké lyžování. Turistická infrastruktura zde vzniká postupně, ale v současné době je již na dobré úrovni a neustále se rozvíjí. Výchozími místy pro

vstup do Českého lesa na území Tachovska jsou obce Tachov, Přimda a Rozvadov (Má vlast.[online]. 2007).

3.3. Tachov

Středověkému městu předcházelo významné slovanské hradiště, které leželo na důležité, tzv. norimberské stezce spojující Čechy s obchodními centry Bavorska. Lokalita situovaná v řídce osídlené lesnaté krajině je prvně zmiňována roku 1115 ve falzu listiny kladrubského kláštera, kdy kníže Vladislav daroval klášteru ves Tachov. Všestranný rozvoj Tachov prodělal za vlády Přemysla Otakara II., který zde nechal vystavět nový, již kamenný hrad s mohutnou válcovou věží. V jeho blízkosti založil ve 13. století královské město obehnané hradbami. Od dob svého založení bylo město často zastavováno různým šlechtickým rodům. V 15. století se Tachov stal po třikrát místem střetů mezi husity a jejich odpůrci. V průběhu 19. století se mění dosud převážně zemědělské a historické město, vznikají manufaktury a drobné průmyslové podniky zpracovávající především dřevo a perleť, později je zde dokonce otevřená dřevařská škola. Koncem 19. století má město již poštovní úřad, sbor dobrovolných hasičů, knihtiskárnu a dokonce železnici vedoucí z Tachova do Plané.

V období vlády komunistů v druhé polovině 20. století prodělal Tachov poměrně prudký rozvoj. Nejdříve vzhledem k těžbě uranové rudy v okolí a v souvislosti s výstavbou závodu Plastimat bylo v 60. letech postaveno západní sídliště. Tachov byl také sídlem prvního velkého celookresního zemědělského podniku. V 70. a 80. letech byla vystavěna další dvě velká sídliště. To umožnilo růst počtu obyvatel města na více než trojnásobek. Po roce 1989 došlo k privatizaci a rozdrobení dřívějších velkých podniků a podpoře vzniku mnoha živností, zejména v obchodě a službách. V Tachově jsou jen menší průmyslové podniky – převažuje průmysl plastikářský, strojírenský a dřevařský. V současné době žije v Tachově asi 12 000 obyvatel (Město Tachov.[online]. 2010).

Obrázek 6: Vymezení Tachovska

Zdroj: www.atice.cz

3.3.1. Zajímavá místa Tachovska

Tachovsko se skládá z částí pěti mikroregionů, jsou jimi – mikroregion Borsko, mikroregion Konstantinolázeňsko, mikroregion Lučina, mikroregion Sedmihoří a mikroregion Hracholusky. Každý z těchto mikroregionů nabízí řadu kulturních i přírodních památek. Na Tachovsku se nachází řada hradů a zámků, turisticky nejvýznamnějšími jsou:

- **Bezdrůžice** – hrad a zámek, trvalá expozice současné české sklářské tvorby;
- **Bor** – hrad a zámek, v současnosti je dostupná pouze vyhlídková věž a expozice umístěná v prvním patře, prohlídka s průvodcem;
- **Gutštejn** – romantická zřícenina gotického hradu, volná prohlídka;
- **Diana** – lovecký barokní zámek, soukromý vlastník – veřejnosti nepřístupný;
- **Falkenstein** – zřícenina hradu na skalnatém výběžku, volná prohlídka;
- **Kladruby** – benediktinský klášter, muzejní expozice, koncertní síň;

- **Krasíkov** – neboli Švamberk, zřícenina hradu se zachovalým kostelem a věží;
- **Lazurova hora** – zřícenina malého hradu v okolí několik minerálních pramenů;
- **Planá** – zámek, nepřístupný veřejnosti
- **Přimda** – zřícenina románského strážního hradu, prohlídka s průvodcem;
- **Světce** – novorománská jízdárna, druhá největší ve střední Evropě;
- **Svojšín** – barokní zámek, prohlídka s průvodcem;

Obrázek 7: Zámek Svojšín

Zdroj: Vlastní fotografie

- **Tachov** – hrad a barokní zámek - v současnosti je zde městský úřad a ZUŠ;
- **Trpísty** – barokní zámek – veřejnosti přístupný;
- **Třebel** – zaniklý hrad se zachovalou mohutnou hradní sýpkou;
- **Volfštej** – zřícenina jednoho z nejstarších českých hradů, volně přístupný (Město Tachov.[online]. 2010).

Tachovsko je okrajem známého *lázeňského trojúhelníku*, leží zde **Konstantinovy Lázně**, které jsou zaměřeny především na komplexní diagnostiku, prevenci a léčení chorob kardiovaskulárního systému. Lázně v současné době disponují 440 lůžky v deseti budovách, ordinacemi, balneoprovozy a 20 ha lázeňského parku. Mezi hlavní indikace zde léčené patří stavy po infarktu myokardu, po rekonstrukčních a revaskularizačních operacích na cévním systému, ischemická choroba srdeční, hypertenze, onemocnění tepen končetin, stavy po trombózách a tromboflebitidách, stavy po operacích varixů, chronický lymfatický edém, funkční poruchy periferních cév,

stavy po operacích srdečních vad vrozených i získaných, stavy po perkutánní transluminální koronární angioplastice, stavy po akutní karditidě, vrozené a získané srdeční vady, vertebrogenní syndrom algický. Mezi vedlejší indikace léčené v Konstantinových Lázních patří především choroby pohybového systému, výměny látkové a dýchacího ústrojí.

Lázeňské procedury lze také využít v pivních lázních **pivovaru Chodovar** v Chodové Plané. Od roku 2006 jsou v rodinném pivovaru Chodovar právě Pivní lázně. Tyto Pivní lázně jsou provozovány v rámci hotelu U sládka v Chodové Plané. Pivní lázně (originální rekondiční lázeňská terapie) prý sladují celkovou funkci organismu, přinášejí psychické a fyzické ozdravení a také podporují imunitu. Cílem procedury je harmonizace organismu, duševní odpočinek, rekondice a relaxace, uvolnění svalů, prohřátí kloubů, ozdravná kúra pro pleť i vlasy. Procedura prokazatelně zlepšuje obranyschopnost těla (Město Tachov.[online]. 2010).

Tachovsko také disponuje četným množstvím naučných stezek, nejvýznamnějšími jsou (Město Tachov [online]. 2010):

- **Naučná stezka Údolím Úterského a Nezdického potoka**, okruh 13 km, začátek a konec na náměstí Kryštofa Haranta v Bezručicích;
- **Naučná stezka Údolím Kosího potoka**, trasa 7 km, začátek od silnice Planá - Konstantinovy Lázně (od bývalé osady Caltov), konec u silnice Planá – Stříbro;
- **Naučná cykloturistická stezka Branka**, okruh 17 km, začátek a konec v obci Branka;
- **Naučná stezka Krasíkov - Ovčí vrch**, okruh 10 km, začátek a konec v Konstantinových Lázních u kempu;
- **Naučná stezka Šipín – Gutštejn**, okruh 7 km, začátek a konec u Dudákovského mlýna (2 km od Okrouhlého hradiště);

Obrázek 8: Naučná stezka Šipín

Zdroj: Vlastní fotografie

- **Naučná stezka Lesná** - okruh 10 km, začátek ta konec v obci Lesná;
- **Naučná stezka Přírodní rezervace Podkovák** - cca 1 km jižně od komunikace Lesná – Stará Knižecí Hut’;
- **Příimdská naučná stezka** - 7 km, začátek a konec v obci Přimda u kostela sv. Jiří;
- **Příhraniční naučná stezka** - okruh 12 km, začátek a konec v obci Rozvadov;
- **Kolowratova naučná stezka** - okruh 20km, začátek a konec v obci Rozvadov
- **Vyhlídková naučná stezka** - okruh 15 km, začátek a konec v obci Rozvadov;
- **Naučná stezka Údolí řeky Mže - Spilitové skály u Svojšína** - okruh 2 km, začátek trasy u zámku;
- **Naučná stezka Sedmihoří**, okruh 10 km, začátek trasy v obci Miřkov.

3.4. Místní partnerství a rozvojové strategie na Tachovsku

Program LEADER ČR využívá investiční prostředky ze státního rozpočtu na základě zákona o státním rozpočtu České republiky na příslušný rok. Je určen na jedné straně místním partnerstvím venkovských území (místním akčním skupinám), která vytvářejí a realizují společné rozvojové strategie a Záměry, a na druhé straně místním subjektům, které realizují konkrétní projekty. Finanční prostředky jsou určeny místním akčním skupinám na realizaci záměru místní akční skupiny. Projekty konečných příjemců podpory musí být v souladu se Záměrem místní akční skupiny.

Práce se zaměřuje na spolupráci s místními akčními skupinami (MAS), které působí na Tachovsku.

Program LEADER ČR je zaměřen především na nové formy zlepšování kvality života ve venkovských oblastech, posílení ekonomického prostředí a zhodnocení přírodního a kulturního dědictví. Celkovým cílem programu je zlepšení organizačních schopností subjektů působících ve venkovských územích. Specifické cíle programu jsou následující (Leader ČR EAgrí[online]. 2009):

- nové formy zlepšení kvality života ve venkovských oblastech,
- nové formy posílení místního ekonomického prostředí a tvorby pracovních míst,
- nové formy zhodnocení místních přírodních a kulturních zdrojů.

3.4.1. MAS Tachovska

Na území Tachovska se nacházejí dvě místní akční skupiny podporované programem LEADER ČR.:

- MAS Český les;
- MAS Český západ;
- Zlatá cesta, o.p.s.

- veřejné budovy jako místa k setkávání,
- zdravý životní styl jako téma pro cestovní ruch,
- infrastruktura pro služby v oblasti cestovního ruchu ve vazbě na podnikatelské subjekty,
- infrastruktura pro služby v oblasti cestovního ruchu ve vazbě na veřejné subjekty,
- diverzifikace činnosti zemědělských subjektů,
- podpora rozvoje drobného podnikání,
- podpora vzdělávání a informovanosti v regionu Český Západ.

3.4.1.2. MAS Český Les

MAS Český Les se rozkládá v západní části Plzeňského kraje při hranicích se Spolkovou republikou Německo na území okresů Tachov a Domažlice. MAS Český Les vznikla aktivní účastí všech zakládajících členů včetně jednotlivých členských obcí zájmových mikroregionů Chodská liga, Lučina, Sedmihoří, Český les a Borsko. Právě na základní úrovni mikroregionů byl v uplynulých několika letech položen základ pro vytváření místních partnerských podskupin, což ve svém důsledku umožnilo vznik MAS Český les na poměrně velkém území.

Vzhledem k charakteru území MAS se jako nejvhodnější k oživení ekonomiky jeví možnost dalšího rozvoje cestovního ruchu. Zdejší krajina skýtá mnoho příležitostí v tomto odvětví, nejsou zde však potřebné služby a kvalitní turistický servis. Chybí koordinovaná propagace regionu a místních specifik. Vedle podpory rozvoje cestovního ruchu je k zajištění lepší ekonomické prosperity regionu rovněž nutná podpora malých a středních podnikatelů v oblasti nezemědělské produkce. Tak je možné zvýšit zájem schopného obyvatelstva o setrvání v regionu a dále rozvíjet služby a občanskou vybavenost. MAS Český Les si stanovila následující **rozvojové priority** (MAS Český les [online]. 2001):

- tvorba pracovních míst rozvojem a diverzifikací aktivit na venkově a podpora venkovské turistiky,
- růst kvality života na venkově,
- vzdělávání.

3.4.2. Zlatá cesta, o.p.s.

Region MAS se nachází v Plzeňském kraji na území okresu Tachov. Zahrnuje část území Svazků obcí Lučina a je typickou venkovskou oblastí, dříve z velké části zemědělsky využívanou. Tato krajina je charakteristická malými obcemi poblíž státní hranice s BRD a je strukturálně postižena. Jedná se o turisticky atraktivní venkovskou krajinu s prakticky nulovým počtem ekologických zátěží a bez průmyslových lokalit. Region je protkán cyklotrasami, má nedotčenou přírodu a značný turistický potenciál. Region úzce spolupracuje s německou stranou. Na území MAS je také lyžařský běžecký areál, jehož stopy vedou po obou stranách státní hranice a je také společně provozován německou stranou.

Obecný cíl: ve venkovských oblastech MAS dosáhnout zlepšení kvality života a trvalého hospodářského růstu na základě povzbuzování nových ekonomických aktivit s důrazem na tvorbu nových pracovních míst, na zlepšení infrastruktury, životního prostředí a na všeobecný rozvoj zdrojů. Strategické cíle zaměřují na **Desatero cest** (Leader [online]. 2008):

- 1) Cesty do historie – Zlatá cesta, její význam a idea;
- 2) Cesty ke zvyšování kvality života na venkově a k trvalé prosperitě;
- 3) Cesty ke vzájemnému poznání meziregionálnímu a příhraničnímu;
- 4) Cesty ke vzdělání – celoživotní vzdělávání, rovné příležitosti;
- 5) Cesty do regionu – cestovní ruch;
- 6) Cesty mezi obcemi a v obcích – komunikace a dopravní obslužnost;
- 7) Cesty ke spolupráci – obcí, neziskového sektoru a podnikatelů;
- 8) Cesty k tradičním výrobkům a k rozvoji zemědělských činností;
- 9) Cesty komunikační – informační a komunikační technologie;
- 10) Cesty k pochopení přírodních zákonitostí – trvale udržitelný rozvoj.

Hlavní priority:

- Modernizace zemědělských podniků,
- Obnova a rozvoj vesnic,
- Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova.

II. Metodika a cíl práce

Diplomová práce je zaměřena na analýzu současného stavu ekologicky šetrných forem cestovního ruchu na Tachovsku. Hlavním cílem je vytvoření uceleného přehledu současné nabídky těchto forem turismu, na základě dotazníkového šetření zjistit spokojenost místních obyvatel i turistů se stávající situací a navrhnout nové možnosti rozvoje Tachovska. Vlastní část práce zahrnuje především část analytickou.

Analytická část zahrnuje analýzu možností ekologicky šetrného trávení volného času na Tachovsku. Spokojenost se současnou situací místních obyvatel a návštěvníků Tachovska byla analyzována na základně četnosti provozování jednotlivých druhů cestovního ruchu, spokojenosti se stávajícím počtem a kvalitou cyklotras a cyklostezek, značených turistických tras, drah a tras pro in-line bruslení, tras pro běžecké lyžování a počtem farem nabízejících vyjíždí na koních a ubytování s ustájením koní. Tato analýza byla provedena na základně osobního a elektronického dotazníkového šetření, které bylo prováděno mezi obyvateli a návštěvníky Tachovska během celé turistické sezóny. Výběr respondentů byl náhodný, bylo osloveno 158 respondentů. Hodnocení dotazníkového šetření je kvantitativní analýzou, která ukazuje rozložení názorů v celkovém počtu odpovědí. Nejedná se tedy o hloubkový průzkum, ale o statistické vyjádření odpovědí respondentů. Dalším zdrojem dat byly informace podané přímo turistickými informačními centry, MAS Český Les a vlastními zkušenostmi.

Pro analýzu současné nabídky ekologicky šetrných forem cestovního ruchu na Tachovsku byla potřeba využití většího množství zdrojů dat. Jednalo se konkrétně o přehled turistických tras, cyklotras a cyklostezek, tras pro in-line bruslení, běžecké lyžování, možností provozování vodní turistiky, hipoturistiky a agroturistiky. Významnými prameny byla literatura odborná i regionální, tištění průvodci, mapy, publikace a brožury vydané turistickými informačními centry, MAS Český les a Český západ. Převážná většina všech cyklotras, tras pro in-line bruslení, běžecké lyžování, pěší turistiku, hipoturistiku a agrofarem Tachovska byla navštívena osobně autorkou této práce.

Poslední část práce obsahuje návrhy na zatraktivnění Tachovska jako destinace cestovního ruchu a přilákání více turistů do regionu.

Metodický postup

- sběr dat a informací (studium odborné literatury);
- vymezení sledovaného území (Tachovsko);
- analýza současného stavu (možnosti ekologicky šetrné turistiky);
- terénní šetření;
- marketingové šetření (dotazníkové šetření);
- vyhodnocení marketingového šetření a návrhy dalšího rozvoje.

Sběr dat a informací

Pro potřeby literární rešerše byla jako první shromážděna odborná literatura a prameny vztahující se k tématu předkládané diplomové práce. Poté následovalo podrobné prostudování těchto shromážděných dat a jejich implementace v diplomové práci.

Další sekundární zdroje informací představují internetové stránky související s vymezenou oblastí Tachovska (stránky CHKO Český les, MAS Český les, MAS Český západ, MAS zlatá stezka, Tachova, Plzeňského kraje apod.) či s danou problematikou, dále také internetové stránky Statistického úřadu, podnikatelských subjektů aj. V práci byly dále využity materiály turistických informačních center, mapy.

Vymezení sledovaného území

Sledované území se shoduje s územím bývalého okresu Tachov.

Vyhodnocení marketingového šetření a návrhy dalšího rozvoje

Dotazníkové šetření bylo provedeno osobní a elektronickou formou. Respondenti odpovídali na 20 otázek. Jejich úkolem bylo odpovídat na jednotlivé otázky zaškrtnutím jedné nebo více odpovědí z nabízených variant, případně volným dopsáním odpovědi do připraveného prostoru v dotazníku. K průzkumu pro tuto diplomovou práci byly převážně použity otázky uzavřené, které poskytují možnost získat rychle poměrně přesnou a dobře vyhodnotitelnou informaci. Zároveň bylo použito několik otázek polootevřených, aby respondent mohl svoji odpověď více rozvést. Dotazníkové šetření bylo vyhodnoceno kvantitativní analýzou, která ukazuje rozložení názorů v celkovém počtu odpovědí. Na základě této analýzy a vyhodnocení dotazníkového šetření byly stanoveny návrhy dalšího rozvoje Tachovska.

Pro dosažení cíle práce byly stanoveny následující hypotézy, které byly v závěru práce potvrzeny nebo vyvráceny.

Předpokládají se následující skutečnosti:

Hypotéza 1 – Tachovsko má velký potenciál pro rozvoj ekologicky šetrného cestovního ruchu

Hypotéza 2 – existuje zde dostatečný počet cyklotras, turistických tras, tras pro běžecké lyžování a hipoturistiku.

Hypotéza 3 – Je zde nedostatek tras a stezek pro in-line bruslení.

V textu jsou v závorkách uvedeny odkazy na literaturu, pro vysvětlení doplňujících informací je použito poznámek pod čarou. Práce je doplněna obrázky, mapami a grafy, a to v samotném textu nebo v přílohách. Seznam použité literatury je uveden na konci práce, kde je též uveden seznam obrázků, tabulek a grafů.

III. Vlastní práce

4. Ekologicky šetrná turistika Tachovska

Tato kapitola se zabývá uceleným přehledem ekologicky šetrných forem cestovního ruchu, které lze na Tachovsku provozovat. Nejvíce zastoupena je zde pěší turistika, cykloturistika, dále pak venkovská turistika a běžecké lyžování. Pro in-line bruslení jsou zde příznivé podmínky, ale zcela chybí oficiální značení tras vhodných pro tuto aktivitu. Proto v rámci této práce byla oblast zmapována a byl vytvořen přehled tras vhodných pro in-line bruslení.

4.1. Pěší turistika na Tachovsku

Na Tachovsku je 484 km značených turistických tras. Po značených trasách vedou dvě evropské dálkové trasy. Severojižní spojuje Severní ledový oceán a Marmanské moře. V terénu je značena symbolem *E6* v barevném hrotu směrovek. Evropská dálková Svatojakubská cesta. Tato trasa spojuje kostely, které jsou zasvěceny svatému Jakubovi a hlavně vede do Santiago de Compstella. V této oblasti je to kostel v Kladrubech. V terénu je značena symbolem *I 24* v barevném hrotu směrovek. (viz mapa - Příloha A).

Červená turistická značka:

- **Chodová Planá – Planá – Svojsín – Stříbro (43 km, označena jako E6)**

V rámci Tachovska červená turistická značka začíná v obci Chodová Planá. Vede jihovýchodním směrem přes Planou, podél Hamerského a Kosího potoka přes obce Pavlovice a Vížka do Svojsína, odkud pokračuje po polní cestě a podél řeky Mže do Stříbra.

- **Broumov – Pomezná – Rozvadov – Diana -Železná (55 km)**

Další trasa červené turistické značky začíná u obce Broumov a vede jižně podél státní hranice po bývalých „signálkách“ přes obce Hraničná, Pomezná, Rozvadov, Diana. Tachovsko opouští u rozcestí k obci Železná a pokračuje dále podél jižní hranice až do České Kubice.

- **Zhořec – Gutštejn - Šipín (17 km)**

Poslední trasa červené turistické trasy na Tachovsku začíná v obci Zhořec, vede podél potoka Hadovka, pod hradem Gutštejn a končí v osadě Šipín.

Žlutá turistická značka:

- **Třebel – Černošín – pod Krasíkovem (19 km)**

Žlutá turistická značka začíná v obci Třebel. Vede přes obce Černošín, Vlčkov, Lomy pod zříceninu hradu Krasíkov.

- **Bezdrůžice – Konstantinovy Lázně - Gutštejn (8,5 km)**

Další trasa žluté turistické značky na území Tachovska začíná v Bezdrůžicích, pokračuje jihovýchodním směrem přes obce Konstantinovy Lázně a Okrouhlé Hradiště ke zřícenině hradu Gutštejn.

Zelená turistická značka:

- **U Ústí – Janov – Odřichov – Tachov – býv. Pavlův Studenec (28km)**

Zelená turistická značka začíná u obce Ústí, vede přes obce Janov a Oldřichov do Tachova, odkud pokračuje západním směrem přes Světce, Mýto na hraniční přechod Pavlův Studenec.

- **Lesná – Křížový kámen (13km)**

Zelená turistická značka dále vede z Lesné západním směrem na hraniční přechod Křížový kámen. Vede lesními cestami, kolem bývalého loveckého zámečku Ostrůvek, zříceniny hradu Šelmberk a zaniklých obcí Zlatý potok a Skláře.

- **Michalovy Hory – pod Křínovem - Třebel (16 km)**

Další trasa zelené turistické značky začíná v Michalových Horách, vede jižně podél Kosího potoka, pod Křínovem a pod Třebelí. V místě, kde se Kosí potok vlévá do Mže se zelená turistická značka končí a stýká se s červenou turistickou značkou.

- **Staré Sedliště – Přimda - Třemešné (20 km)**

Zelená turistická značka také vede jižně ze Starého Sedliště přes Nové Sedliště, Újezd pod Přimdou, Přimdu do Třemešného.

- **Stráž – Bor - Svojšín (20,5km)**

Zelená turistická značka dále vede ze Stráže, přes obce Bor a Čečkovice, poté severovýchodním směrem lesní cestou až do Svojšína.

- **Bělá nad Radbuzou – Darmyšl – Kladruby (38 km)**

Poslední trasa zelené turistické značky začíná v Bělé nad Radbuzou. Vede po lesních cestách přes obce Černá Hora, Darmyšl, Prostiboř, dále podél Úhlavky do Kladruhu u Stříbra, kde opouští region.

Modrá turistická značka:

- **Světce – Planá – Lestkov – Konstantinovy Lázně (46 km)**

Modrá turistická značka začíná ve Světcích u Tachova, vede severovýchodním směrem přes obce Ctiboř, Březí, Nahý Újezdec, Planou, Kříženeč, Hostičkov, Vysoké Janné, Lestkov, pod zříceninou hradu Krasíkov do Konstantinových Lázní, odkud vede mimo region.

- **Hraničná – Obora – Lesná – býv. Nová Huť (35,5 km)**

Další trasa modré turistické značky začíná na hraničním přechodu Hraničná, vede na jih, lesními cestami - podél hranic přes obce Branka, Obora, Lesná a bývalá Nová Huť, kde se napojuje na červenou turistickou značku a končí v bývalých Hraničkách.

- **Rozvadov – Přimda - Třískolupy – Borek u Tachova - Bernartice (25,5km)**

Modrá turistická značka také vede z Rozvadova jihovýchodním směrem, přes obce Svatá Kateřina, Milíře, Přimdu, Rájov, Třískolupy a Dubenec. Dále podél rybníku Sycherák do Borku u Tachova a Bernartice, kde opouští Tachovsko.

- **Stříbro – Kladruby - Nedražice (13 km, označena jako I24)**

Poslední trasou modré turistické značky je trasa začínající ve Stříbře u vlakového nádraží, vedoucí na jih přes Kladruby, kde křížuje zelenou turistickou značku a dále pokračuje lesní cestou do Kostelce a poté do Nedražic, kde opouští region (KČT. 2005).

4.2. Cykloturistika na Tachovsku

Na území Tachovska je 46 značených cyklotras v celkové délce 1047 km (viz mapa - Příloha B). Jednotlivé trasy jsou různě dlouhé, s různou obtížností (lehké, střední, obtížné) a jsou určeny pro různé druhy kol (silniční, trekkingové, horské). V závorce je vždy uvedena délka trasy v kilometrech, obtížnost trasy a vhodné kolo:

- č.2138 **Přední Zahájí CLO – Tachov - Planá** (44 km; lehká, trekkingové);
- č.2167 **Staré Sedliště – Nad Klíčovem – Brod nad Tichou - Planá** (16 km; střední, trekkingové);
- č.2168 **Nad Klíčovem - Oldřichov** (3 km; střední, trekkingové);
- č.2169 **Pavlův Studenec – Halže – Brod nad Tichou** (24 km; lehká, silniční);
- č.2170 **Branka - Němeček - Pod Červeným vrchem** (19 km; střední, trekkingové);
- č.2171 **Tachov – Milíře – Křížový Kámen** (24 km; střední, trekkingové);
- č.2172 **Staré Sedliště – Studánky - Pořejov** (20 km; střední, trekkingové);
- č.2173 **Pavlova Huť – Pod Dlouhým vrchem** (4 km; střední, trekkingové);
- č.2174 **Zlatý potok – Křížový Kámen** (5,5 km; střední, trekkingové);
- č.2175 **Zlatý Potok – Křížový Kámen – okruh** (12 km; střední, trekkingové);
- č.2200 **Okolím Tachova. Okružní trasa** (11 km; střední, trekkingové);
- č.2201 **Ždár – Zadní Chodov – U Cechu** (17 km; lehká, silniční);
- č.2202 **Břeží - Chodský Újezd - Jalový Dvůr** (9 km; lehká, silniční);
- č.2203 **Damnov - Benešovice - Vrbice u Stříbra** (17 km; lehká, trekkingové);
- č.2204 **Stříbro – Sulislav - Rochlov** (19 km; lehká, trekkingové);
- č.2205 **Michalovy Hory - Kořen - Třebel - Na vršku** (22 km; střední, horské);
- č.2206 **Planá – Konstantinovy Lázně – Šipín** (28 km; střední, trekkingové);
- č.2207 **Výrov – Bor – Hošťka - Rendezvous** (38 km; střední, trekkingové);
- č.2208 **Bezdrůžice - Loučky – Hanov** (21 km; lehká, trekkingové);
- č.2209 **Prostiboř – Zhoř - Nedražice** (9 km; lehká, silniční);
- č.2210 **Ždár – Nový Dvůr - Sulislav** (16 km; lehká, horské);
- č.2211 **Svojšíň – Benešovice – Výrov - Prostiboř** (16 km; lehká, trekkingové);

- č.2212 **Kláster Teplá – Hanov – Černošín - Svojsín** (26 km; střední, trekkingové);
- č.2213 **Bezručice - Kokašice - Otročin – Svojsín** (23 km; střední, silniční);
- č.2214 **Stříbro – Trpísty – Mydlovary - Bezručice** (35 km; střední, trekkingové);
- č.2215 **Trpísty – Horní Kozolupy - Černošín** (20 km; střední, trekkingové);
- č.2216 **Hanov - Zádub - Spáleníště** - (19 km; obtížná, trekkingové);
- č.2218 **Bezručice - Krasíkov – Kokašice** (12 km; střední, trekkingové);
- č.2219 **Zhořec – Kamýk - Křivce** (8 km; střední, trekkingové);
- č.2220 **Černošín – Lomy – Konstantinovy Lázně** (13 km; střední, trekkingové);
- č.2221 **Bezručice - Úterý** (8,5km; střední, trekkingové);
- č.2222 **Holostřevy – Svojsín – Butov** (40km; střední, trekkingové);
- č.2223 **Kladruby - Milevo – Jivjany** (11 km; lehká, trekkingové);
- č.2224 **Hanov - Vysoké Jamné – Kořen** (10,5 km; lehká, silniční);
- č.2225 **Strahov – Okrouhlé Hradiště**, brod na Hadovce (4 km; střední, trekkingové);
- č.2235 **Diana - Třemešné – Orlov** (15 km; střední, trekkingové);
- č.2236 **Přimda – Nové Sedliště - Úsava** (6 km; střední, trekkingové);
- č.2237 **Nová Ves - U Prokopce** (5 km; lehká, silniční);
- č.2238 **Staré Sedlo – Přimda - Zahájí** (38 km; střední, trekkingové);
- č.2239 **Přimda - Diana** (9 km; střední, trekkingové);
- č.2240 **Bor - Stráž - Borek u Tachova** (9 km; lehká, silniční);
- č.2241 **Staré Sedlo – Chlum - Mířkov** (12 km; střední, trekkingové);
- č.2242 **Bernartice – Vidice – Chlum** (13,4 km; střední, trekkingové);

- č.306 **Kladruby - Stříbro - Konst. Lázně - Bezručice - Teplá klášter – Nedražice** (58 km; střední, trekkingové);
- č.36 **Magistrála Český les: Broumov – Tachov – Svatá Kateřina – Diana – Železná** (50 km; obtížná, trekkingové);

- č.37 **Železná – Bělá nad Radbuzou – Kladruby** (49 km, střední, trekkingové);
- **Euregio Egrensis** – Česko-německá okružní (53 km; střední, trekkingové);
- **Údolím Úterského potoka** - Bezdužice, Ostrov u Bezdužic, Pakoslav, Mydlovary, Cebiv, Zádub, Kokašice, Bezdužice (50 km; střední, trekkingové);
- **Naučnými stezkami na Ovčí vrh a Krasíkov** - Konstantinovy Lázně, Okrouhlé Hradiště, Gutštejn, Strahov, Zádub, Domaslav, Zhořec, Kamýk, Potín, Bezdužice, Konstantinovy Lázně (55 km; obtížná, trekkingové).

Tachovsko má hustou síť, celkem pravidelně rozmístěných cyklotras. Územím procházejí dvě mezinárodní trasy – Magistrála Český les a Euroregio Egrensis.

4.3. In-line bruslení na Tachovsku

Pro in-line bruslení v tomto regionu, jak již bylo řečeno, neexistují žádné oficiální trasy, přestože vhodné trasy pro tento sport lze zde najít. Níže jsou uvedeny možné trasy pro in-line bruslení, které vyplynuly z dotazníkového šetření nebo byly autorkou zmapovány.

V závorce je vždy uvedena délka trasy, kvalita povrchu a terén). In-line bruslení lze tedy provozovat na těchto trasách (viz mapa Příloha D):

- Cyklostezka Planá – Chodová Planá (2km, hladký asfalt, mírné kopečky);
- Školní naučná stezka Tachov – Minerálka (3 km, hladký asfalt, rovina);
- Silnice III. Třída Planá – Kyjov (4km, kvalitní asfalt, mírné kopečky);
- Letiště Bor (kvalitní asfalt, rovina).

Vhodné trasy pro in-line bruslení by byly podél potoků a řek, kde je celkem hustá síť rovinatých cest, ovšem nevyasfaltovaných. Proto by bylo vhodné spolu s místními akčními skupinami navrhnout možné budoucí trasy a vytvořit projekt pro jejich realizaci (viz kapitola 6).

4.4. Běžecké lyžování na Tachovsku

Trasy pro běžecké lyžování jsou upravovány v pohorí Českého lesa, kde se nadmořská výška pohybuje v rozmezí 700 - 820 m.n.m., tudíž v poměrně stabilní

sněhové oblasti. Jedná se o území neosídlené, vhodné pro milovníky přírody a naprostého klidu (viz mapa – Příloha D). Všechny stopy jsou upravovány rolbou, lze si vybrat z několika tras různé obtížnosti a délky (www.turista.tachov-mesto.cz):

- **Zlatý potok** - přístup autem je na Ostrůvek nebo Starou Knížecí Hut';
 - *severní zelená* – Ostrůvek (Stará Knížecí Hut') – Pod Mlýnských vrchem – bývalý Zlatý Potok - bývalé Skláře – Pod Havranem – hraniční přechod Křížový kámen (7 km),
 - *jižní hnědá* – hraniční přechod Křížový kámen - bývalé Skláře - bývalý Zlatý Potok - kolem vrcholu Havran - zpět Křížový kámen (9km),
- **Stará Knížecí Hut'** – trasa má dvě paralelní odbočky, je vedena hlubokými lesy;
 - *hlavní průběžná trasa červená* – hraniční přechod Branka - bývalý Pavlův Studenec - bývalá Pavlova Hut' - hájovna Němeček (zde je též možná volba paralelní trasy po bývalé signálce) - bývalý Zlatý Potok - bývalá osada Stoupa - Staré Knížecí Hut' (20km),
 - *severní žlutá* - od hájovny Němeček po Zlatý potok vedená po lesních cestách (6km);
 - *jižní modrá* - od hájovny Němeček po Zlatý potok vede přes Knížecí Kámen a Ostrůvek (10km);
 - kolem Staré Knížecí Huti vede ještě malý cca 2 km rovinatý okruh v lukách, vhodný pro děti a fyzicky handicapované návštěvníky;
- **Přimda** – jsou zde dva krátké okruhy, jsou upravovány jen při dostatku sněhu
 - okruh na louce "za altánkem" (2km),
 - okruh ve výšce 600 m.n.m. lesem kolem hradu (7km).

4.5. Vodní turistika na Tachovsku

Řeka Mže je jedinou možnou sjízdnou řekou v tomto regionu (viz Příloha E). Úsek nejlepší sjízdnosti začíná za přehradou Lučina a končí v Plzni, kde se vlévá do Berounky. Celková sjízdná délka toku je 96 km. Na řece jsou dvě přehrady - jedna v horní části Lučina a v dolní části Hracholusky. Protéká také CHKO Český les

(z Tachova), kde je zakázáno volné táboření. Na území Tachovska se řeka dělí na dva úseky:

- horní úsek: přehrada Lučina - Kočov, 15,5 km, obtížnost střední
- střední úsek: Kočov – Stříbro, 35,5 km, obtížnost lehká

Obvyklý začátek a konec - hráz přehrady Lučina, Tachov, Kočov. Přístup k řece po silnici je dobrý, kromě úseku Kočov až Milíkov, zde je přístup pouze po železnici. Tábořit na trase lze ve dvou kempech, ve Stříbře a ve Vranově.

Tabulka 3: Charakteristika řeky Mže

Úsek	šířka koryta	okolí	doporučeno pro	rychlost plavby
horní	4 - 6 m	lesy, louky	znalé	5 - 7 km/h
střední	8 - 15 m	údolí, lesy	začátečníky	
dolní	15 - 20 m	lesy	začátečníky	

zdroj: www.raft.cz/cechy/mze.aspx

4.6. Venkovská turistika na Tachovsku

4.6.1. Hipoturistika

Na Tachovsku existuje řada farem, rančů, jízdáren, jezdeckých stájí a klubů či chovatelů koní (viz Příloha F):

- **Hřibárna fialka** - nachází se v obci Křivce, mezi Bezdržicemi a Úterým,
 - zabývá se především chovem koní, jejich výcvikem a drezurou;
- **Vikinghorse Milevsko** - nachází se ve vesničce Milevo nedaleko Kladrub,
 - zaměřuje se na chov a výcvik koní, určených k rekreačnímu ježdění,
 - hipostanice – nabídka ubytování a ustájení koní;

- **Jezdecký klub Kladruby – Ponyfarm,**
 - jezdecký klub se zabývá především chovem koní, výukou jezdeckví a jezdeckým sportem;
- **Ranč Puma** - nachází se v Nové Vsi u Konstantinových Lázní,
 - zabývá se chovem a výcvikem koní;
- **Ranč Kříženec** - nachází se ve vsi Kříženec nedaleko Plané,
 - zabývá se chovem a výcvikem koní,
 - nabízí ustájení koní, ubytování, vyjížděky po vlastních hipostezkách;
- **Pension Staré Sedlo,**
 - jezdecký výcvik a vyjížděky na koních s průvodcem,
 - hipostanice - ubytování pro jezdce;
- **Chov koní Bernartice,**
 - sportovně chovatelská stáj s výcvikem koní;
- **Dvůr Krasíkov** nachází se pod zříceninou hradu Krasíkov,
 - dvůr je zaměřen na chov a výcvik koní a dalších hospodářských zvířat;
 - hipostanice – nabídka ubytování a ustájení koní;
- **Ranč v údolí** – nachází se nedaleko Svojšína,
 - Zabývá se chovem a výcvikem koní, westernovému ježdění, pořádáním dětských táborů, prodejem jezdeckého vybavení,
 - Hipostanice – nabídka ubytování a ustájení koní.

Všechny tyto subjekty by se potenciálně mohly stát tzv. "stanicí turistiky na koni", neboli "hipostanicí". V současné době se na území západních Čech pracuje na realizaci hipostezek, které mají za úkol podpořit turistický ruch v regionu, ekonomicky pomoci malým obcím a vzbudit v populaci zájem o tento ekologický způsob cestování.

Jedná se o projekt „Na koni po západě Čech“, má zde vzniknout přibližně 90 km stezek pro jezdce na koních. Tento projekt realizují místní akční skupiny: MAS Český Západ, MAS Český Les a MAS Světovina ve spolupráci s Klubem hipoturistiky. Tyto stezky budou navazovat na páteřní hipostezku západními Čechami. Stezky budou voleny ve volné přírodě, tak aby nebyly vedeny po asfaltových a jinak nad míru

zpevněných cestách. Na druhou stranu tak, aby neprotínaly pole, kde by mohlo docházet k ničení porostu. Trasy budou lemovány odpočívadly a informativními tabulemi popisujícími vyhlídky a historicko-kulturní zajímavosti. Dále zde budou umístěny rozcestníky a kilometráže. Každá stezka bude procházet alespoň jedním rančem, na kterém bude možné ustájení koní i ubytování včetně pohostinství pro vyznavače této ekologické formy cestování. Jednotlivé „hipostanice“ na páteřní trase a okruzích mají v budoucnu tvořit ucelenou síť.

V rámci projektu proběhne celá řada aktivit. Mimo jiné i fotosoutěž „Pohled z koňského sedla“, cílem je upozornit veřejnost na hipoturistiku jako aktivní a zároveň šetrnou formu cestovního ruchu a shromáždit dostatečné množství fotografií, které by mohly být využity při propagaci výstupů projektu (Baier, 2012).

Předpokládaná páteřní hipotrasa povede zhruba z Rozvadova (napojení na Bavorsko) - přes obce Přimda - Prostiboř - Kladruby - Stříbro- Černošín - Kokašice - Konstantinovy Lázně - Pernarec - Horní Bělá – Mladotice - Sedlec - Kralovice - Slatina - Podmokly - Zbiroh - Líšné (napojení na Středočeský kraj).

V přehledu níže jsou uvedeny nové stezky, které se plánují v rámci tohoto projektu vybudovat, respektive vyznačit. Trasy jsou plánovány po lesních cestách, po cyklotrasách, turistických trasách či po silnicích třetí třídy:

- Třemešné – Pavlíkov - Doubravka – Svržno – Černá hora – Čechín;
- Třemešné – Pavlíkov – Dehetná – Bernartice – Borek u Tachova – Sycherák – Dubec – Třemešné;
- Třemešné – Nad Rybníčkem – pod vrchem Lísková – po silnici z Nové Vsi – Železná – V Luhu – Diana – přes kopec Bukač – Nová Ves;
- Třemešné – býv. Svatá Apolena – Málkov – Orlov – Velké Dvorce – Újezd pod Přimdou – kolem Přimdy - Pod Ovčím kopcem – bývalá Svatá Apolena – Nová Ves;
- Třemešné – Na Vyhlídce – Bělá nad Radbuzou – Smolov – Novosedly;
- Diana – Svatá Kateřina – Rozvadov;
- Rozvadov – Svatá Kateřina – Milíře – Ovčí kopec;

- Staré Sedlo – Borovany – kopec Kleštiny – Staré Sedlo;
- Staré Sedlo – Tuněchodské čihadlo – Medvědí kout – Staré Sedlo.

4.6.2. Agroturistika

Na Tachovsku se nacházejí pouze dvě farmy zabývající se agroturistikou. Podrobnější informace o těchto farmách viz Příloha F.

- **Blond breeding Žebráky, s.r.o.** - nachází se v obci Žebráky u Přimdy,
 - farma se zaměřením na chov masného skotu a chovu koní;
- **Ranč Níveas, rodinná farma Zadní Chodov**
 - rodinná farma se věnuje chovu hovězího dobytka, plemenných býků, prasat a pěstování zemědělských plodin, dále chovem a výcvikem koní.

4.6.3. Ostatní venkovská turistika

Řemeslo má zlaté dno

Občanům Halže a Starého Sedla byla nabídnuta možnost navštěvovat kurzy lidových řemesel. Z široké řady řemesel byly pro zájemce připraveny kurzy: malba na hedvábí, základy tkaní, pletení z proutí a základy keramiky. Účastnice kurzů se scházejí v Klubu lidové tvořivosti. Prostor zařídila a vybavila MAS Český les novým nábytkem a potřebným náčiním: tkalcovský stav, hrnčířský kruh, válcovací stolice, vypalovací pec, aj.

Od samého začátku je o kurzy lidových řemesel velký zájem a snadno se jednotlivé kurzy naplnily. Účastnice odcházejí z kurzů spokojené, obohacené o nové dovednosti (MAS Český Les.[online].2001).

Oživení tradiční regionální kuchyně na Tachovsku

Projekt „Oživení tradiční regionální kuchyně na Tachovsku“ má za cíl vydání 30-ti česko – německých receptů tradičních regionálních pokrmů z území Tachovska. Recepty jsou vydány jednotlivě na papírových kartičkách ve formátu 100 x 210 mm. Každý recept je uveden v české a německé verzi vč. barevné fotografie pokrmu a informace o autorovi a původu jídla. Recepty jsou kategorizovány na polévky, hlavní

jídla, bezmasá jídla, pokrmy z medu a sladká jídla. Aby se veřejnost co nejrychleji seznámila s recepty, jsou prezentovány na kulturních a společenských akcích. Celkem jsou v projektu naplánovány čtyři prezentace této malé kuchařky s ochutnávkami.

Tento projekt MAS Český les, o. s. je spolufinancován z Dispozičních fondů Euroregionu, Cíl 3 Česká republika - Svobodný stát Bavorsko 2007 – 2013. Bavorským partnerem projektu je partnerská MAS InitiAKTIVKreis Tirschenreuth. (MAS Český Les.[online]. 2001).

Z rozvadovské celnice je muzeum

Starý hraniční přechod v Rozvadově na Tachovsku se změnil v Muzeum železné opony. Stojí jen pár metrů od linie, která dříve oddělovala východní a západní země. V rámci Evropy se jedná o zcela unikátní záležitost. Nejen zájemcům o historii nabízí Muzeum železné opony stovky exponátů, dobových fotografií i kopií významných historických dokumentů.

Muzeum v budově bývalé celní správy se nachází 50 metrů od hraničního potoku, přináší přehled o nejvýznamnějších světových událostech minulého století a především z doby takzvané studené války. Má dát co nejvíce informací každému, kdo má zájem o dějiny, hlavně však mladým lidem. Myšlenka zřídit muzeum, jež by pro příští generace vyprávělo o fenoménu železné opony, která po dlouhá desetiletí dělila svět, vznikla už v roce 1991. Expozice začíná první světovou válkou, která položila prazáklady železné opony, zmiňuje Mnichovskou dohodu a druhou světovou válku, po níž následovalo rozdělení světa na kapitalistický a socialistický tábor. „Budování socialismu“ je věnována další sekce muzea, podobně jako studené válce. Nechybějí ukázky zbraní, literatury, spojovací a zabezpečovací techniky či informace o světových jaderných testech a dalších plotech a bariérách, které stále ve světě oddělují státy, národy a země.

Muzeum je otevřeno od čtvrtka do neděle vždy od 11:00 do 17:00 hodin (MAS Český Les.[online]. 2001).

5. Výsledky průzkumu

5.1. Výsledky dotazníkového šetření

Dotazníkové šetření proběhlo mezi místními obyvateli a návštěvníky Tachovska (dotazník viz Příloha I). Respondenti byli tázáni během celé turistické sezony. Dotazování probíhalo osobně a elektronicky prostřednictvím webového portálu www.vyplnto.cz. Dotázáno bylo 160 respondentů, z toho 2 dotazníky nebylo možné použít k vyhodnocení. K vyhodnocení dotazníkového šetření bylo tedy využito odpovědí 158 respondentů.

Otázka č. 1 Forma cestovního ruchu, kterou respondenti upřednostňují

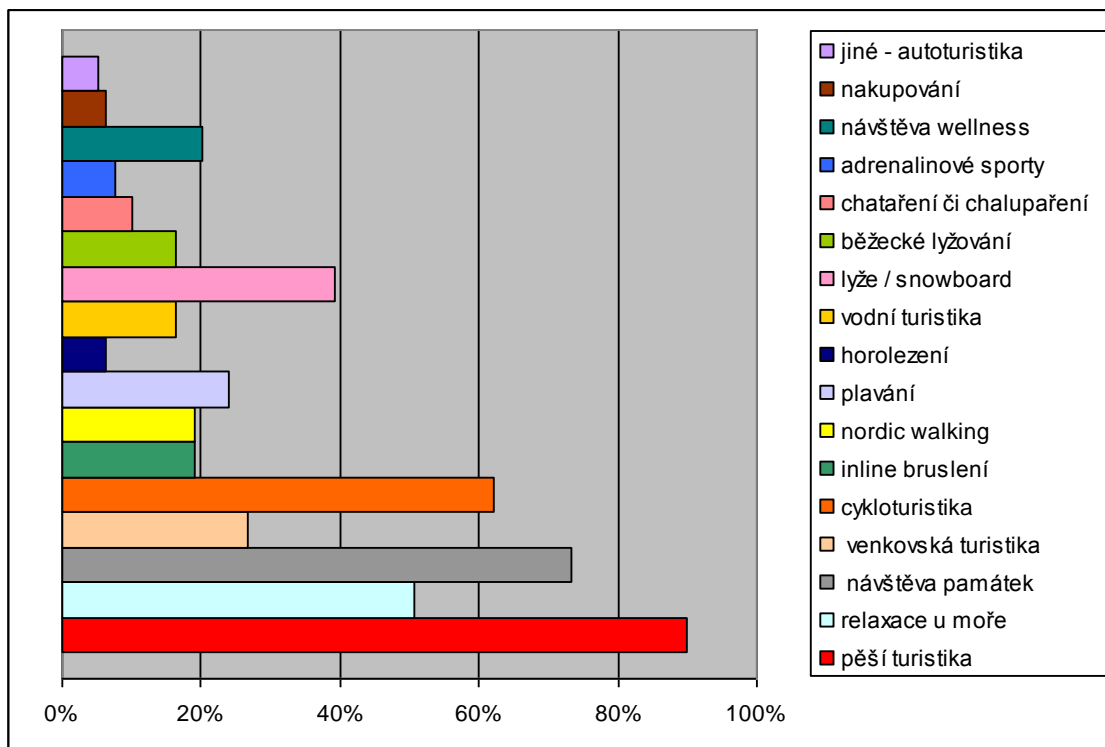
Tabulka 4: Upřednostňovaná forma cestovního ruchu (v procentech)

Individuální	92%
Masový	8%

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Téměř všichni respondenti (92%) upřednostňují individuální cestovní ruch před masovým (8%). Dotázaní raději cestují po vlastní ose a jsou nezávislí.

Otázka č. 2 Rekreační činnosti provozované respondenty na Tachovsku

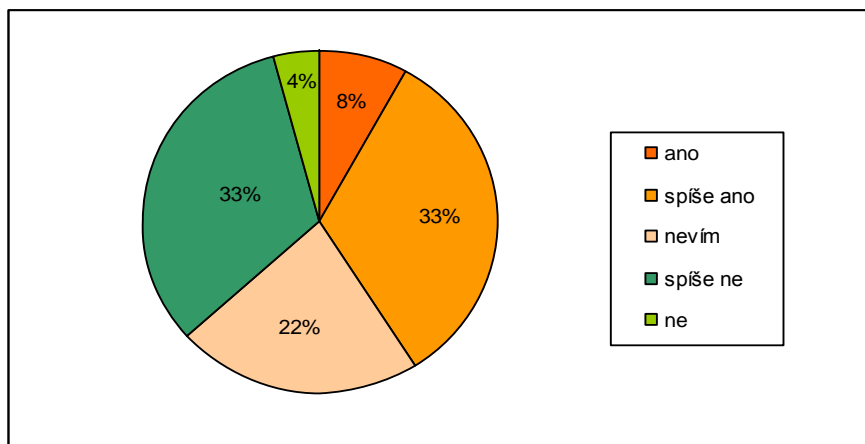

Graf 1: Nejčastěji provozované rekreační činnosti na dovolené (v procentech)

Zdroj: vlastní zpracování dotazníkového šetření

Z dotazníkového šetření jasně vyplývá, že místní obyvatelé a návštěvníci Tachovska během své dovolené nejvíce provozují pěší turistiku (90%), navštěvování památek (73%), cykloturistiku (62%) a taktéž nadpoloviční většina respondentů ráda relaxuje u moře (40%). Již v menším měřítku je zastoupeno lyžování a snowboarding (39%), venkovská turistika (27%) a návštěva wellness (20%). Méně než 20 % respondentů se věnuje inline bruslení (19%), dále pak plavání, vodní turistice, chataření a chalupaření, adrenalinovým sportům, horolezení, nakupování a jiným rekreačním činnostem, jako např. autoturistika.

Otázka č. 3 Spokojenost s s cyklotrasami a cyklostezkami na Tachovsku

Graf 2: Spokojenost s cyklotrasami a cyklostezkami na Tachovsku (v procentech)

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Cykloturistice na Tachovsku se věnuje 62% dotázaných. Více než jedna třetina z nich (33%) shodně uvedla, že spíše jsou, respektive nejsou spokojeni s počtem a kvalitou cyklostezek a cyklotras v tomto regionu. Neexistuje tudíž na tuto otázku jednotný názor. Mnozí uvedli, že nejezdí pouze dle oficiálně značených cyklotrasách, ale sami si volí vlastní trasy a orientují se sami dle mapy.

Vyloženě spokojených cyklistů se značením je 8% a zcela nespokojeno je pouze 4%, zbytek nemá vyhraněný názor.

Otázka č. 4 Nejužívanější cyklotrasy či cyklostezky na Tachovsku

Tabulka 5: Nejužívanější značené cyklotrasy a cyklostezky na Tachovsku

Magistrála Český les: Broumov – Tachov – Svatá Kateřina – Diana – Železná
Pavlův Studenec – Halže – Brod nad Tichou
Přední Zahájí CLO – Tachov – Planá
Staré Sedliště – Nad Klíčovem – Brod nad Tichou – Planá
Tachov – Milíře – Křížový Kámen
Planá - Chodová Planá
Kladruby - Stříbro - Konst. Lázně - Bezručice - Teplá klášter – Nedražice

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Cyklisté na Tachovsku nejčastěji využívají hustou síť příhraničních cyklotras, které mnohdy vedou po tzv. bývalých signálkách. Další oblíbené trasy cyklistů vedou do Konstantinových Lázní, Stříbra, Svojšína a Boru.

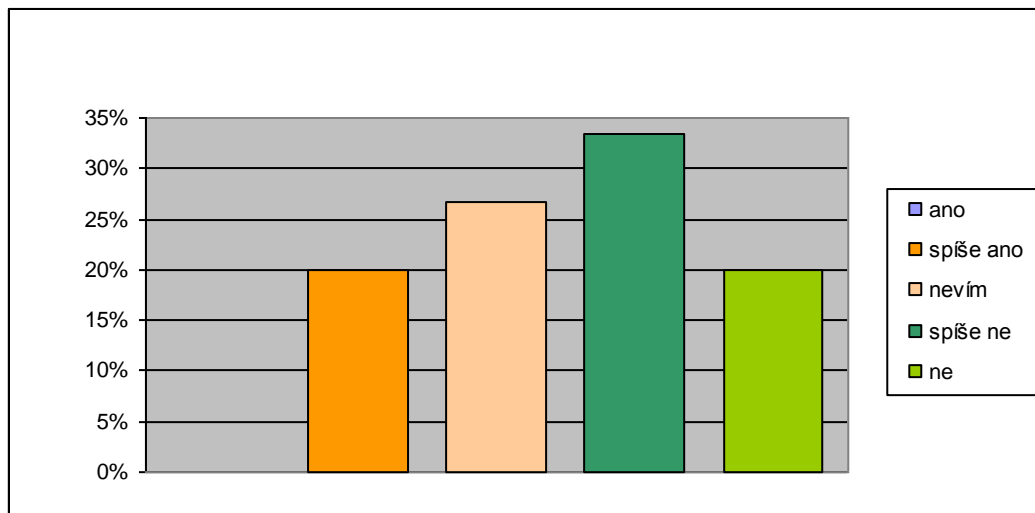
Jak je již uvedeno výše, mnozí nerespektují pouze značené trasy a využívají sítě lesních a polních cest nebo silnic III. třídy v okolí svého bydliště.

Tabulka 6: Neužívanější ostatní cyklotrasy

Bor – Čečkovice – Skřivín
Planá – Chodský Újezd – Zadní Chodov – Kyjov
Tachov – Branka
Podél Mže, a Kosího potoka

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Otázka č. 5 Spokojenost s drahami pro in-line bruslení na Tachovsku.

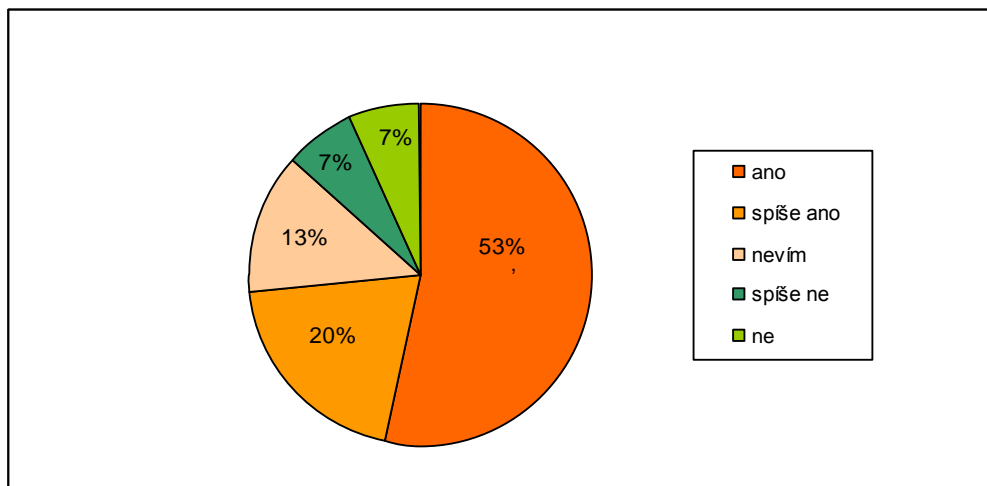
Graf 3: Spokojenost s dosavadním počtem a kvalitou drah pro in-line

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

In-line bruslení se zde věnuje pouze 19% dotázaných, z velké míry je to dáno tím, že zde nejsou příliš dobré podmínky pro tento sport (viz kapitola 3.3).

Třetina (33%) in-line bruslařů, kteří na Tachovsku jezdí je spíše nespokojeno s počtem a kvalitou drah, spíše spokojeno je 20%, zcela spokojen není nikdo a zcela nespokojeno je celých 20% in-line bruslařů.

Otázka č. 6 Zájem o nové dráhy pro in-line bruslení na Tachovsku

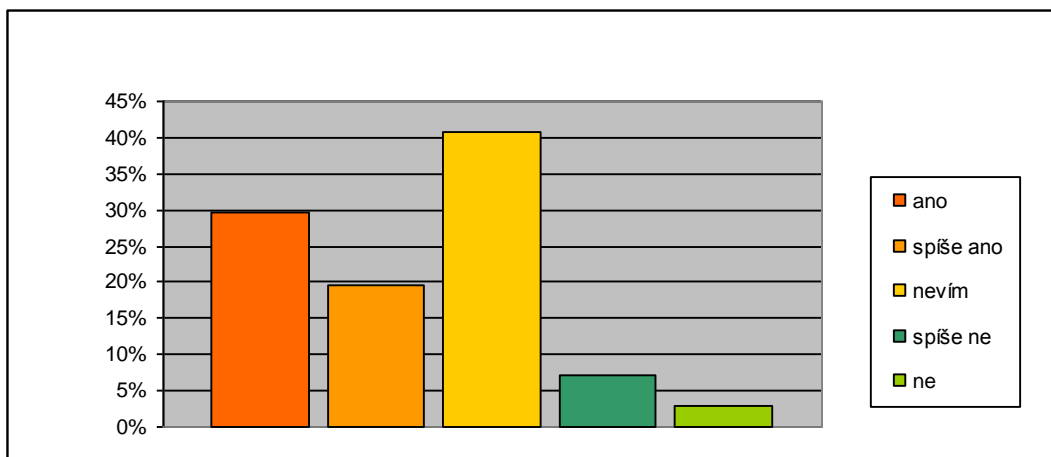

Graf 4: Zájem o vybudování nových drah pro in-line bruslení (v procentech)

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Téměř dvě třetiny (60%) in-line bruslařů se shodlo na tom, že by velice uvítali vybudování drah pro in-line bruslení, vhodné by bylo zkvalitnění povrchů bývalých signálek, tak jak je tomu např. na Chebsku a jejich následné propojení s drahami v Bavorsku nebo vybudování zcela nových tras vhodných pro in-line bruslení. Další možné návrhy na zlepšení možností in-line bruslení a následného přilákání více in-line bruslařů do regionu je uvedeno v následující kapitole.

Otázka č. 7 Spokojenost se značením a počtem turistický tras a Tachovsku

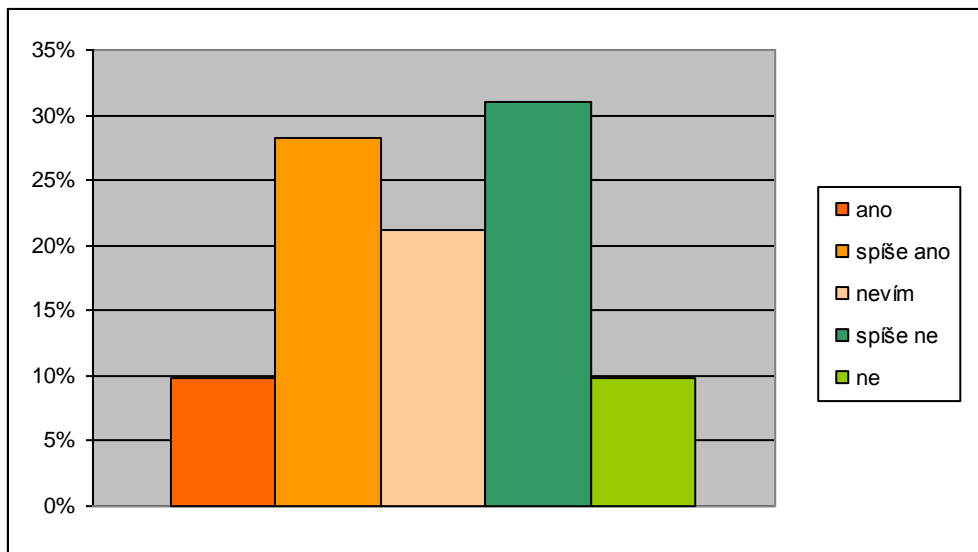
Graf 5: Spokojenost se značením turistických tras (v procentech)

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Pěší turistice na Tachovsku se věnují téměř všichni respondenti (90%). Většina turistů nemá žádný názor na značení turistických tras a na jejich počet. Třetina dotázaných (30%) je zcela spokojeno, 20% spíše spokojeno a pouze 10% z nich je spíše nespokojeno či zcela nespokojeno.

Z dotazníkového šetření tedy vyplývá, že současný stav značení turistických tras i jejich počtu je pro turisty dostačující. Není tedy důvod pro vyznačování tras nových (viz otázka č. 8).

Otázka č. 8 Zájem o vyznačení nových turistických tras na Tachovsku

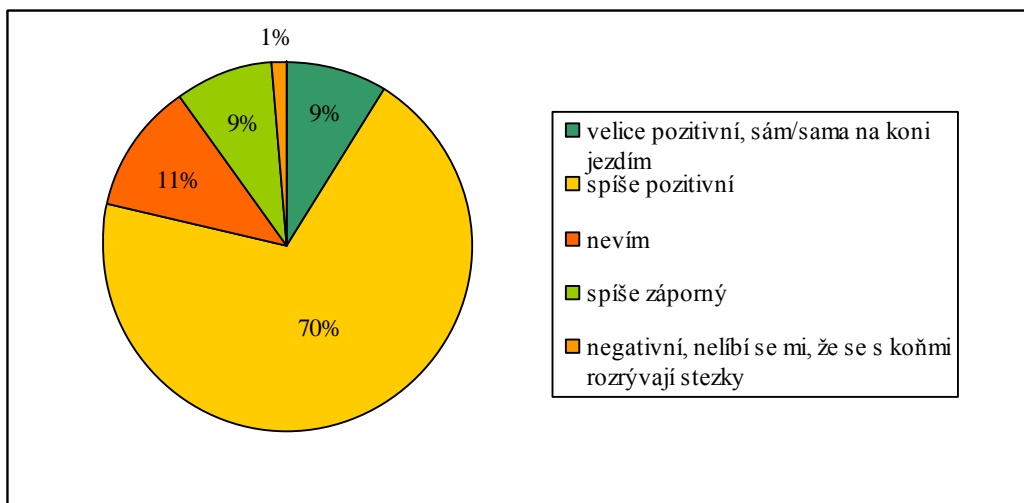
Graf 6: Zájem o nové turistické trasy (v procentech)

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Dotázaní nejsou jednotného názoru, zda by bylo dobré vyznačit nové turistické trasy. Třetina lidí (31%) zájem spíše nemá, pětina (21%) nemá vyhraněný názor, 28% turistů by spíše nové trasy uvítali. Desetina dotázaných by nové trasy chtěla a zásadně proti je taktéž desetina respondentů.

Mnozí turisté Tachovska by uvítali zkvalitnění současných turistických tras a opravu jejich značení.

Otázka č. 9 Názor respondentů na jízdě na koni ve volné přírodě

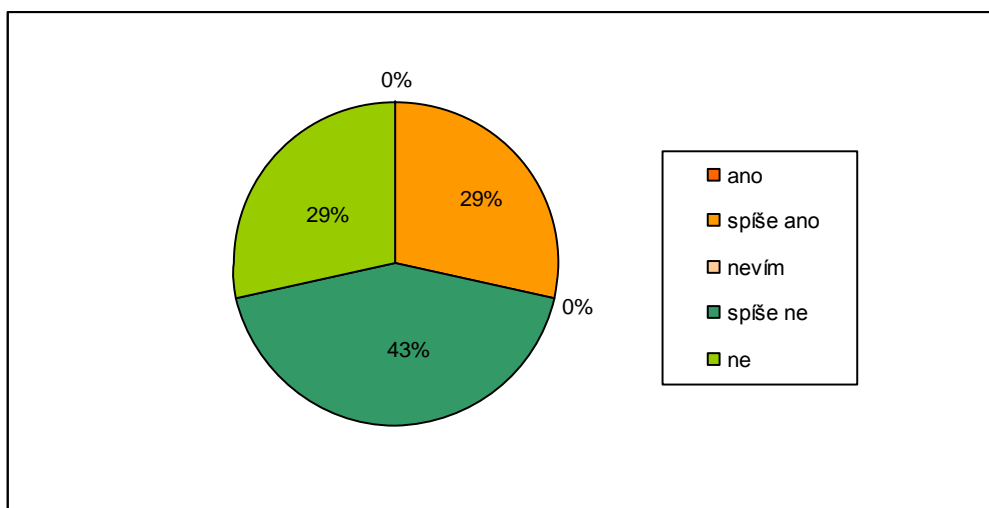

Graf 7: Názor na jízdě na koni ve volné přírodě (v procentech)

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Převážná většina dotázaných (70%) má pozitivní vztah k jízdě na koni ve volné přírodě, 9% z nich dokonce sami na koni jezdí. Pouze 1% respondentů se jízdě na koni ve volné přírodě nelíbí a to z důvodu, že se s koňmi rozrývají cesty. Téměř desetina z nich (9%) má na jízdě na koni názor spíše záporný a zbytek respondentů žádný.

Otázka č. 10 Spokojenost s ubytováním s ustájením koní na Tachovsku

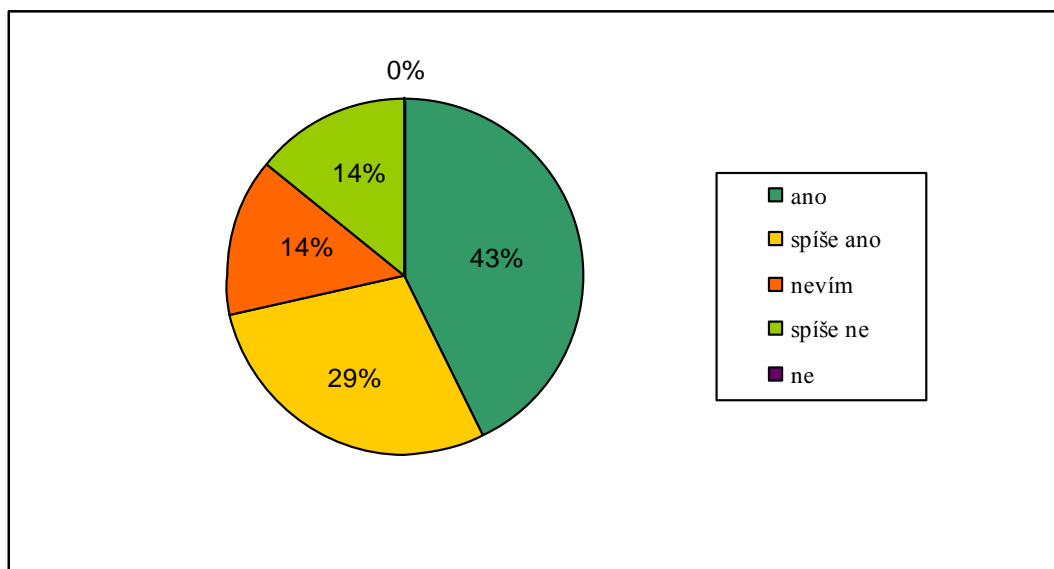
Graf 8: Spokojenost s množstvím farem nabízejících ubytování s ustájením koní

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Na koni na Tachovsku jezdí pouze 9% dotázaných. Valná většina z nich je spíše nespokojena (43%) nebo zcela nespokojena (29%) s množstvím farem, které nabízejí ubytování s ustájením koní. Spíše spokojena je necelá třetina (29%).

V současné době se plánuje vybudování sítě hipostezek po celém západočeském regionu (viz kapitola 3.6). Jejich součástí budou tzv. hippostance, kde bude možnost si vypůjčit koně pro jednodenní vyjížďky či se zde ubytovat a koně ustájit.

Otázka č. 11 Spokojenost s množstvím farem na Tachovsku

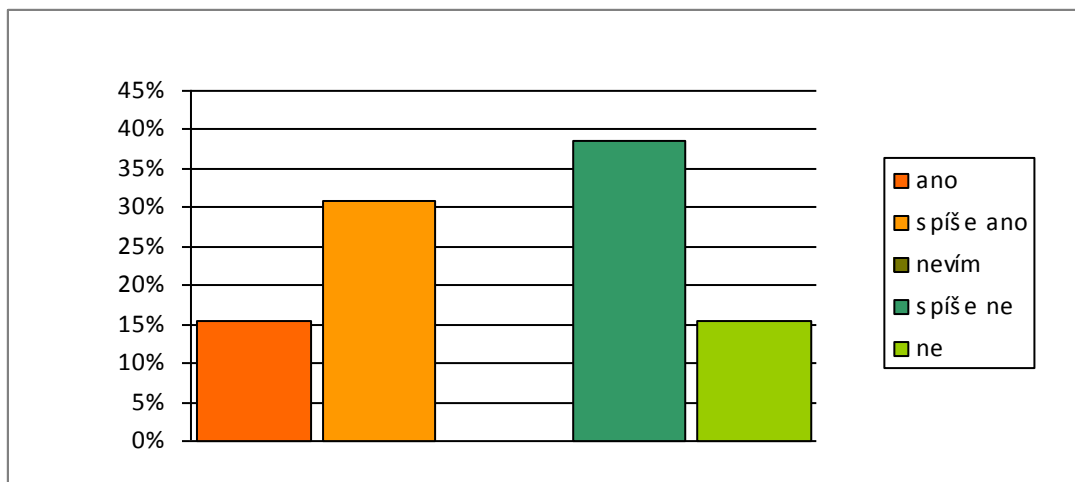
Graf 9: Spokojenost s množstvím farem nabízejících vyjížďky na koních

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Převážná většina jezdců na koni po Tachovsku je s množstvím farem nabízejících vyjížďky na koních spokojena (43%) či spíše spokojena (29%). 14% z nich neví nebo je spíše nespokojeno. Nikdo není úplně nespokojen.

Z dotazníkového šetření vyplývá, že množství farem, které nabízejí vyjížďky na koních je dostačující. Konkrétní farmy jsou uvedeny v kapitole 3.6.

Otázka č. 12 Spokojenost s trasami pro běžecké lyžování na Tachovsku

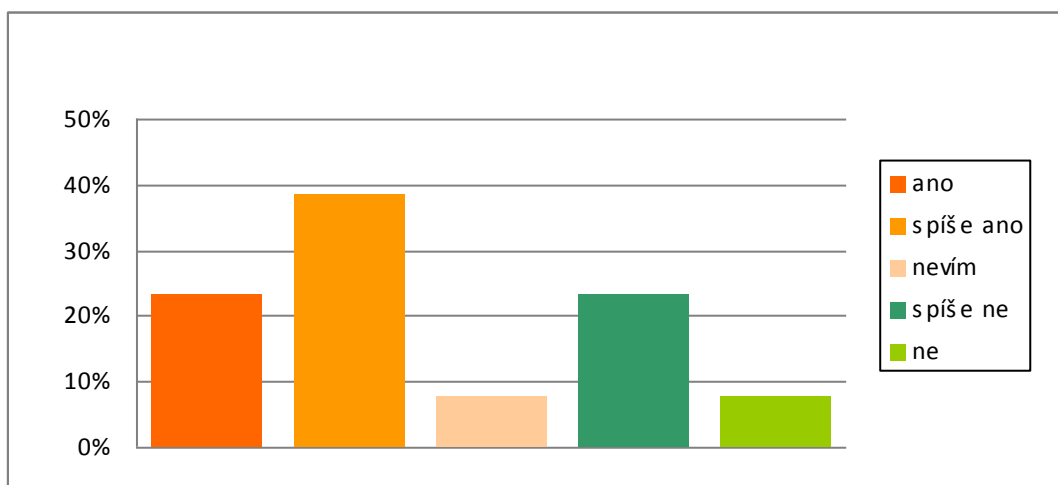

Graf 10: Spokojenost s počtem, délkou, udržováním běžeckých stop (v procentech)

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Běžeckému lyžování se věnuje 16% respondentů. Zhruba polovina běžkařů je spíše nespokojena (38%) nebo zcela nespokojena (15%). Spokojeno je pouze 15% běžkařů a spíše spokojeno 31%.

Otázka č. 13 Zájem běžkařů o zřízení nových běžeckých tratí na Tachovsku

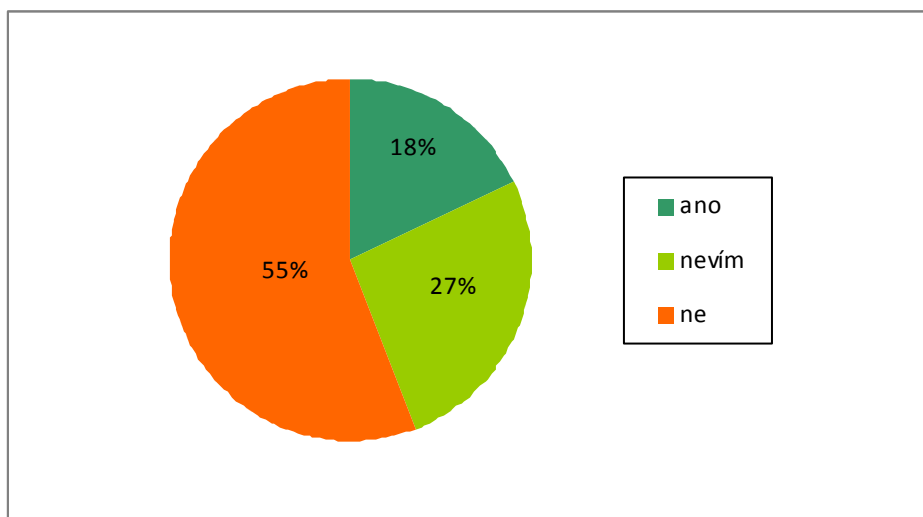

Graf 11: Zájem o zřízení nových běžeckých tratí (v procentech)

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Více než polovina dotázaných (61%), kteří na Tachovsku provozují běžecké lyžování, by uvítala zřízení nových běžeckých tratí hlavně ve vyšších polohách Slavkovského lesa. V současné době je rolbou upravováno pouze několik tratí v oblasti Českého lesa.

Otázka č. 14 Využití možností agroturistiky v rámci jejich dovolené

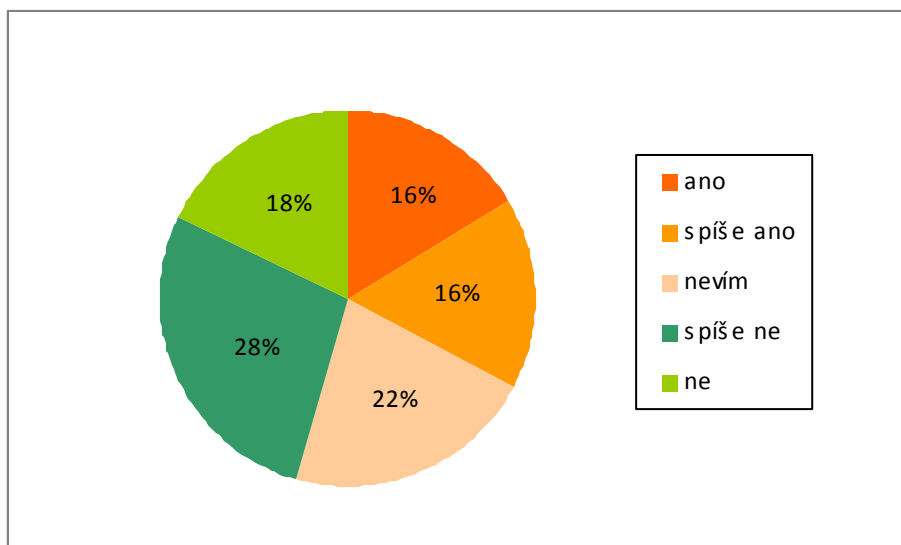

Graf 12: Využití agroturistiky na dovolené (v procentech)

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Více než polovina respondentů (55%) nikdy nevyužila možností agroturistiky v rámci své dovolené. Jen 18% z nich již někdy dovolenou s agroturistikou vyzkoušelo.

Otázka č. 15 Budoucí zájem o dovolenou spojenou s agroturistikou

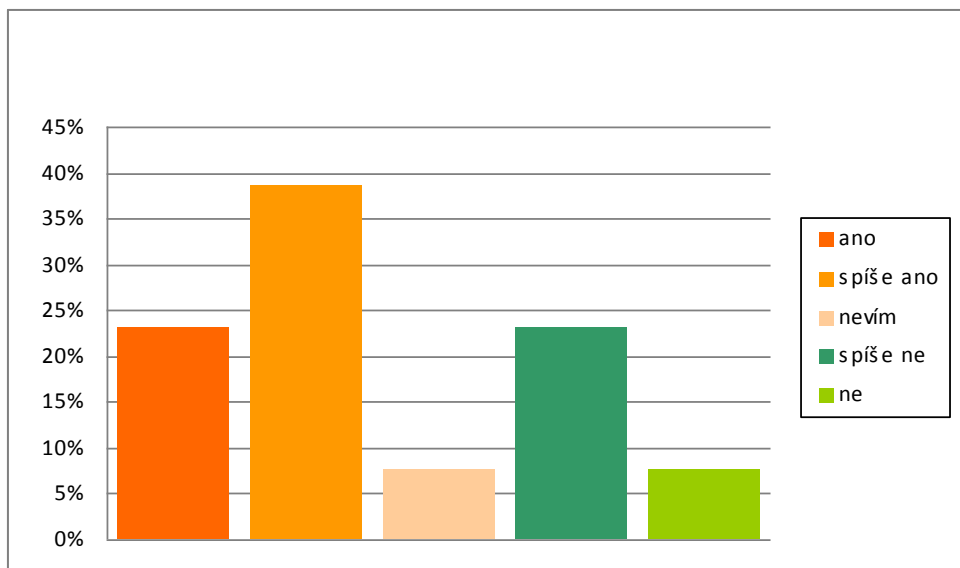

Graf 13: Zájem o dovolenou s agroturistikou (v procentech)

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Většina těch, která již měla zkušenost s dovolenou spojenou s agroturistikou, by na takovou dovolenou jela. Velká část respondentů (42%) ovšem o tento druh dovolený nemá skoro žádný nebo vůbec žádný zájem. Pouze 16% z nich by si nejspíše takovou dovolenou chtělo vyzkoušet.

Otázka č. 16 Jízda na lodi, jen tehdy, dovoluje-li to stav vody

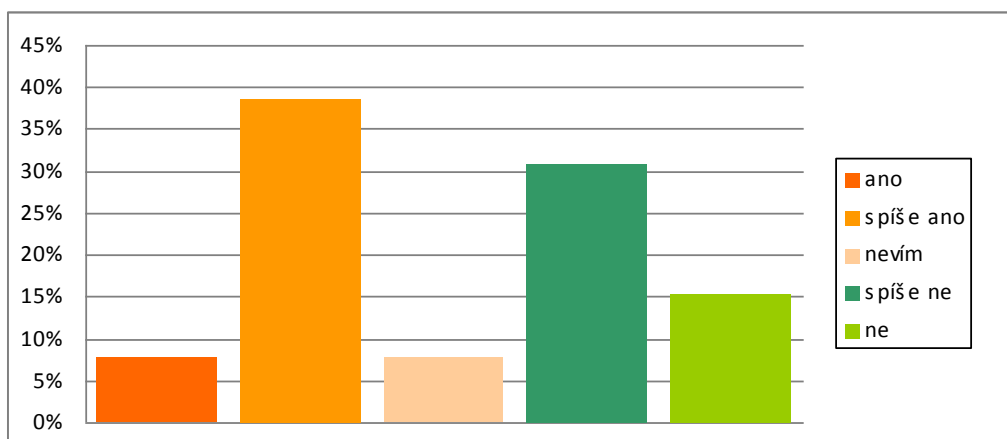

Graf 14: Jízda na lodi, jen dovoluje-li to stav vody (v procentech)

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Vodní turistice se věnuje jen 16% respondentů. Většina z nich (61%) jezdí na řece (Mži) jen tehdy dovoluje-li to stav vody, 8% si není jisto a 31% jezdí nebo spíše jezdí na lodi na řece i v případě, že stav vody není příznivý.

Otázka č. 17 Vystupování z lodi na řece Mži jen na určených místech

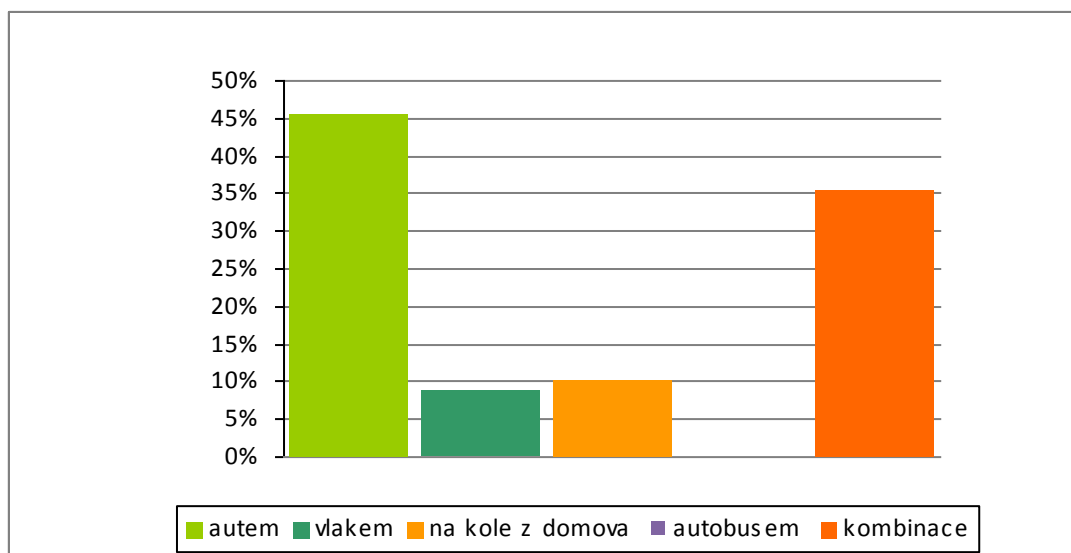

Graf 15: Vystupování z lodi jen na určených místech (v procentech)

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Zhruba polovina vodáků vždy vystupuje (8%) respektive spíše vystupuje (38%) z lodi jen na určených místech, jako jsou kempy, občerstvení apod., kde se tím neničí břehy řeky. 8% z nich o tom nepřemýšlí a zbylí vodáci (46%) nevystupují nebo spíše nevystupují na místech k tomu určených.

Otázka č. 18 Dopravní prostředky používané k dopravě na Tachovsko

Graf 16: Dopravní prostředky, které respondenti nejčastěji užívají k dopravě na Tachovsko (v procentech)

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Největší počet dotázaných (46%) se na Tachovsko dopravuje autem, dále pak kombinací dopravních prostředků (28%), jen několik z nich vlakem (9%) a na kole z domova 10%. Autobusem se na Tachovsko nedopravuje nikdo, je to dáno špatnou dopravní dostupností jednotlivých obcí Tachovska.

Otázka č. 19 Region, odkud dotazovaný na Tachovsko přijel

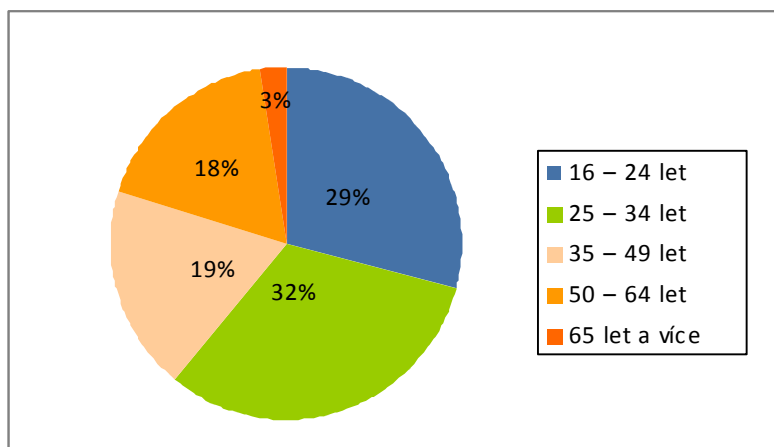
Tabulka 7: Region, ze kterého dotazovaný přijel (v procentech)

Tachovsko	57%
Jiný region:	43%
- Plzeňsko	
- Chebsko	
- Domažlicko	
- Strakonicko	
- Ašsko	
- Praha	

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Nadpoloviční většina dotazovaných pochází z Tachovska. Ostatní návštěvníci (43%) pocházejí z jiných, převážně okolních regionů: Plzeňsko, Chebsko, Domažlicko, Strakonicko. Jen málo dotázaných přijelo ze vzdálenějších regionů: Ašsko, Praha.

Otázka č. 20 Věková kategorie dotazovaných

Graf 17: Věk respondentů (v procentech)

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Nejvíce návštěvníků Tachovska a zároveň respondentů (51%) spadá do věkové kategorie 16 – 34 let, další početnou skupinou (19%) je kategorie 35 – 49 let. Neméně respondentů je ve věku nad 50 let (18%) respektive 60 let (3%).

5.2. Vyhodnocení dotazníkového šetření

Z dotazníkového šetření jednoznačně vyplývá, že respondenti upřednostňují individuální cestovní ruch před masovým. Tachovsko láká návštěvníky všech věkových kategorií k pěší turistice, návštěvě památek, cykloturistice a venkovské turistice. Stále populárnější se stává in-line bruslení, kterému se věnují nejen mladí lidé ale i střední generace. Nordic walking provozuje stále více turistů, především nad 35 let.

Tabulka 8: Nejčastěji provozované rekreační činnosti respondentů dle věkové kategorie (v procentech)

	16 - 24	25 - 34	35 - 49	50 - 64	65 a více
pěší turistika	30%	30%	19%	18%	3%
venkovská turistika	21%	24%	18%	26%	11%
cykloturistika	29%	32%	20%	17%	2%
inline bruslení	33%	27%	19%	21%	0%
vodní turistika	31%	38%	15%	15%	0%
běžecké lyžování	8%	23%	38%	30%	1%
chataření/chalupaření	18%	19%	14%	22%	27%
Nordic walking	2%	7%	40%	45%	7%

Zdroj: Vlastní zpracování dotazníkového šetření

Respondenti v nejmladší kategorii věkové (16 - 24 let) nejčastěji během své dovolené provozují: in-line bruslení 33%, vodní turistiku 31% a pěší turistiku 30%. Dále pak dotazovaní ve věku 25 - 34 let se nejčastěji věnují - vodní turistice 38%, cykloturistice 32% a pěší turistice 30%. Respondenti ve věku 35 - 49 let nejvíce během dovolené baví - běžecké lyžování 38%, cykloturistika 20% a pěší turistika 19%. Dotazovaní nad 50 let nejvíce během své dovolené provozují - nordic walking 45%, běžecké lyžování 30% a venkovskou turistiku 26%. Nejstarší generace nad 65 let nejraději tráví dovolenou na své chatě či chalupě 27%, věnuje se venkovské turistice 11% nebo nordic walking 7%.

Dotazovaní jsou nejspokojenější s počtem a hustotou turistických tras a cyklotras. Naopak více než jedné polovině návštěvníků, kteří se věnují in-line bruslení, chybí dráhy a stezky pro vykonávání této rekreační činnosti. Nejčastěji využívané jsou dvě krátké stezky (Planá – Chodová Planá, Tachov – Minerálka), které jsou pouze v délce 2 km a 1 km, což je pro milovníky tohoto sportu naprosto nedostačující. In-line bruslaři by nejraději uvítali stezky pro in-line bruslení v údolí řeky, v pohraničí, v místech bývalých signálů. Někteří respondenti by byli rádi za kratší dráhy v okolí měst Bor, Stříbro (viz kapitola 5.1).

Názor na jízdu na koni má převážná většina respondentů pozitivní. Ti, kteří na Tachovsku jezdí na koni, shledávají nedostatky v možnostech ubytování s ustájením koní. Zatím se v regionu nacházejí 4 hipostanice, v současné době probíhá projekt „Na koni po západě“, který má za úkol přilákat více jezdů na koni do západních Čech. S tím je spojeno nejen budování nových hipostezek a jejich značení, ale také vybudování nových hipostanic. Všechny farmy a ranče zabývající se chovem koní se mohou stát potencionálními stanicemi turistiky na koni. Počet hřebčínů nabízejících vyjížďky na koni je dle dotazovaných jezdců dostačující.

Na Tachovsku jsou pouze dvě specializované agrofarmy, není zde tudíž mnoho možností, jak prožít dovolenou spojenou s agroturistikou. Mezi respondenty ani není příliš velký zájem tuto aktivitu využívat. Mnoho návštěvníků regionu neví, co si pod pojmem agroturistika vybavit, chybí zde propagace a informovanost veřejnosti o tomto způsobu trávení dovolené.

Běžecké lyžování je na Tachovsku oblíbené, region nabízí značné množství strojově upravovaných tras ve vyšších polohách Českého lesa. Necelá polovina respondentů je s tímto počtem a kvalitou běžeckých tras spokojena. Vzhled k tomu, že na Tachovsku často během zimní sezóny nebývá dostatečné množství sněhu, nemá význam se snažit o úpravu a vyznačování běžeckých tras v jiných oblastech regionu.

Dvě třetiny dotazovaných jsou ve věku do 24 let, pocházejí z Tachovska a dopravují se do regionu nebo po regionu autem nebo kombinací dopravních prostředků, jen málo z nich volí ekologičtější formu dopravy vlakem nebo dokonce na kole.

6. Návrhy na zatraktivnění Tachovska jako destinace ekologicky šetrného cestovního ruchu

Pro zatraktivnění Tachovska jako destinace cestovního ruchu se zaměřením na ekoturistiku, přilákání více turistů do regionu a tím pádem přínosem více peněz do rozpočtů jednotlivých obcí Tachovska bylo navrženo nové in-line fitness stezky a nové naučné stezky, které vycházejí z dotazníkového šetření.

Vzhledem k tomu, že Tachovsko leží na pomezí Českého lesa, Slavkovského lesa a Plzeňské pahorkatiny, je zde převážně kopcovitý terén. Proto jsou možnosti in-line bruslení a s tím spojené možnosti navrhovaných stezek značně omezené. Rovinaté terény vhodné pro navrženo na vybudování vyasfaltovaných stezek jsou pouze podél potoků a řek. Po podrobném prozkoumání terénu a zájmu respondentů byla navržena nová in-line fitness stezka podél Hamerského potoka, respektive podél Mže (Brod nad Tichou – Ústí – Pavlovice). Jedná se o oblasti, kde je možné vybudovat takovou stezku. Existuje zde dobrá dostupnost hromadné dopravy, parkování, jsou zde též vhodné klimatickými podmínky - minimální protivítr a vhodný terén.

V tachovském pohraničí se nachází řada zaniklých obcí, které mají zajímavou historii, proto by zde bylo přínosné vybudování naučné stezky, která by vedla po těchto zaniklých obcích. U každé z nich by byla cedule s popisem obce a její dobovou fotografií.

6.1. In-line fitness stezka podél Mže

Nová in-line fitness stezka s venkovním fitness centrem, kterého součástí budou odpočívadla s outdoorovým vybavením (s venkovními posilovacími a strečinkovými stroji).

Podél Hamerského potoka a dále (z Ústí) podél Mže vede v současnosti červená turistická značka a cyklotrasa č. 2167. Cesta je místy vyasfaltovaná nebo je zpevněna betonovými panely. Pro vybudování in-line fitness stezky bude třeba zpevnit celou plochu cesty za použití asfaltobetonu, který se pro tyto účely nejčastěji používá. Plocha odpočívadel bude ze zatravnovacích tvárnic a pod fitness stroji bude zámková dlažba.

Stezka bude určena nejen pro in-line bruslaře, ale také pro pěší turisty, turisty provozující nordic walking, jezdce na koloběžce, kole a další ekoturisty.

Stezka bude začínat na konci obce Brod nad Tichou a povede podél Hamerského potoka, přes Karolinu (možnost ubytování v kempu) a Ústí, kde se potok vlévá do řeky Mže, a dále stezka povede podél řeky do Dolních Pavlovic. Budou zde umístěna dvě odpočívadla (Karolina, Ústí) a jedno venkovní fitness (Karolina). Venkovní fitness se bude skládat z pěti základních strojů na procvičení svalů horních i dolních končetin, břicha a zad; na procvičení kloubů ramen a kolen.

V mapě níže je stezka zakreslena, je na ni vyznačen začátek a konec trasy a dále umístění venkovního fitness. Podrobnější popis venkovního fitness je umístěn v příloze.

Parametry trasy:

- Náročnost trasy: lehká, vhodná pro rodiny s dětmi
- Délka a šířka stezky: 7 km a 3 m (obousměrný provoz)
- Maximální / minimální nadmořská výška: 465 m.n.m. / 455 m.n.m.
- Celkové převýšení: 10 m

Financování realizace fitness in-line stezky

Co se týče vlastní realizace a výstavby této fitness in-line stezky, primárním zdrojem by se měly stát evropské fondy financující 80 % stavebních nákladů, k tomu je de facto celý projekt od samého začátku koncipován. Aby se však takové prostředky podařilo získat, bylo by nutné zajistit rozsáhlou projektovou dokumentaci pro vydání územního rozhodnutí a následně i stavebního povolení. Bez jejich existence není prakticky možné získat žádné finanční prostředky. Pro samotnou výstavbu by bylo vhodné získat finanční prostředky z Regionálního operačního programu (ROP NUTS II Jihozápad), popřípadě z programu přeshraniční spolupráce Cíl 3 Česká republika - Svobodný stát Bavorsko 2007 – 2013, v celkové výši 13,8 mil. Kč. Pro zajištění nutného 20% spolufinancování 3,5 mil. Kč by se dohodli dotčené obce nebo kraj.

Samotný projekt by měl být realizován pod záštitou MAS Český západ – místní partnerství, která vybere na základě zadávacího řízení nejlepšího realizátora projektu.

In-line stezka s asfaltovým povrchem stojí 810,- Kč /m², při šířce 3,0 m cena tedy činí 2430,- Kč /bm.

Tabulka 9: Financování fitness in-line stezky

Běžný metr	2 430
1 km stezky	2 430 000
7 km stezky	17 010 000
2 odpočívadla	110 000
Venkovní fitness	250 000
Celkem	17 317 000

Zdroj: <http://www.cyklostrategie.cz/file/4-3-technologie-konstrukci-cyklisticky-ch-tras-a-komunikaci/>; <http://www.itydenik.cz/zpravodajstvi/zpravy/za-hriste-na-dlazbe-radnice-priplatila.-totez-je-jinde-o-185-tisic-levnejsi>

Pro propagaci této nové fitness in-line stezky budou vytištěny propagační materiály – skládací mapy, kde bude vyznačen nástup na stezku, trasa stezky, jednotlivá odpočívadla a venkovní fitness.

6.2. Naučná stezka po zaniklých obcích tachovského pohraničí

Na Tachovsku, nejvíce v pohraniční části regionu, lze nalézt poměrně velké množství zaniklých obcí. Všechny tyto obce měly zajímavou historii, proto by bylo škoda, aby upadly v zapomnění a byly zcela vymazány z mapy.

Všechny tyto obce se nacházely v bývalém hraničním pásmu, žilo zde převážně německé obyvatelstvo, které po II. světové válce bylo odsunuto. V roce 1951 přišel příkaz zbořit všechny stavby v hraničním pásmu kromě těch, které hodlala používat Pohraniční Stráž. Většina těchto obcí tudíž zanikla, zbyly po nich pouze ruiny, některé byly dokonce zcela srovnány se zemí. Všechny tyto obce spojuje síť původních cest

a tzv. bývalých signálek, které byly používány právě pohraniční stráží (*Zaniklé obce a objekty po roce 1945* [online]. 2005).

Naučná stezka po zaniklých obcích bude začínat v bývalé osadě Hraničná (2 km od Branky) a povede jižním směrem přes všechny zaniklé obce po bývalou ves Hraničky (2 km od Nových Domků), trasa bude mít 26 km a bude vhodná především pro cykloturisty, popřípadě pěší turisty a turisty věnující se nordic walking.

Naučná stezka povede po těchto zaniklých obcích, v závorkách je uvedena vzdálenost jednotlivých obcí (každá obec bude představovat jednu zastávku naučné trasy, celkem zde bude 11 zastávek):

- Hraničná (začátek NS)
- Pavlův Studenec (2,5 km)
- Pavlova Huť (3 km)
- Zlatý Potok (4,5 km)
- Skláře (1,5 km)
- Nová Knížecí Huť (2 km)
- Stoupa (1,5km)
- Česká Ves (0,8 km)
- Zahájí (1,7 km)
- Jedlina (1,7 km)
- Hraničky (2,8 km)

U každé výše uvedené zastávky bude umístěna stálá vysvětlující tabule, která bude vypadat takto: panel v dřevěném provedení, dvě a dvě kulatinové stojky (výška stojky cca 180 cm nad terénem) a mezi nimi vodovzdorná překližka s lištami na upevnění tabule. Samotná tabule bude vypadat následovně: rozměry 100 x 80 cm na sendviči s grafickou folií, UV filtrem a antigrafitním povrchem. Tabule budou pevně zabudovány do země.

Mapa se zakreslenými zastávkami, začátkem a koncem stezky, dále pak obsah textace, doplňující grafiky a ukázka provedení stálé vysvětlující tabule jsou v příloze (viz Příloha H).

Financování realizace naučné stezky

Pro realizaci vybudování této nové naučné stezky by se primárním zdrojem financování měly stát evropské fondy financující 80 % stavebních nákladů. Aby se však takové prostředky podařilo získat, bylo by nutné zajistit rozsáhlou projektovou dokumentaci pro vydání územního rozhodnutí a následně i stavebního povolení. Bez jejich existence není prakticky možné získat žádné finanční prostředky. Pro samotnou výstavbu by bylo vhodné získat finanční prostředky z programu přeshraniční spolupráce Cíl 3 Česká republika - Svobodný stát Bavorsko 2007 – 2013, v celkové výši 764 tis. Kč. Pro zajištění nutného 20 % spolufinancování 191 tis. Kč by se dohodli dotčené obce nebo kraj.

Samotný projekt by měl být realizován pod záštitou MAS Český západ – místní partnerství, která vybere na základě zadávacího řízení nejlepšího realizátora projektu.

Tabulka 10: Financování naučné stezky

11 vysvětlujících tabulí	495 000
6 odpočívadel	330 000
Směrovky a značení	50 000
Propagační materiály	100 000
Celkem	955 000

Zdroj: http://www.mesto-sluknov.cz/gallery/559/priloha_2_-_databaze_projektu_0.pdf;
<http://www.urbania.cz/mestsky-mobilier/informacni-ukazatele-smeru/smerovky-drevene/>

Pro propagaci této nové naučné stezky budou vytištěny propagační materiály – skládací mapy, kde bude vyznačen nástup na stezku, trasa stezky a jednotlivé zastávky (vysvětlující tabule).

Závěr

Cílem této diplomové práce byla analýza současného stavu ekologicky šetrných forem cestovního ruchu na Tachovsku, zjištění spokojenosti obyvatel a návštěvníků Tachovska se současnou nabídkou ekoturistiky v této destinaci a dále návrhy na zatraktivnění Tachovska jako destinace cestovního ruchu.

Jak je z diplomové práce patrné, na Tachovsku existuje dostatečné množství možností pro provozování ekologicky šetrné turistiky. Po celém Tachovsku je hustá síť rovnoměrně rozložených značených turistických tras a cyklotras. Trasy pro běžecké lyžování jsou zastoupeny pouze v pohraničí - v Českém lese, kde je jich několik desítek kilometrů. V současné době se buduje rozsáhlá síť hipostezek, které naváží na již existující páteřní hipostezku. Tímto byla potvrzena hypotéza č. 2 – Existence dostatečného počtu turistických tras, cyklotras, tras pro běžecké lyžování a hipoturistiky.

V tachovském pohraničí je dosti zachovalá, málo poničená, příroda vlivem nepřístupnosti oblasti v době socialismu. Ještě před tím, v poválečné době, bylo z pohraničních vesnic Tachovska vyhnáno veškeré německé obyvatelstvo a téměř všechny vesnice byly zcela zničeny. Celá tato oblast má tudíž velký potenciál pro rozvoj ekologicky šetrného cestovního ruchu, proto zde byla navrhována Naučná stezka po zaniklých obcích Tachovska. Toto potvrzuje hypotézu č. 1 – Tachovsko má velký potenciál pro rozvoj ekologicky šetrného cestovního ruchu.

Na celém Tachovsku neexistuje žádná oficiální značená trasa pro in-line bruslení. Této aktivitě se lze věnovat pouze na dvou krátkých stezkách, Planá – Chodová 2 km a Tachov – Minerálka 1 km, což je pro in-line bruslaře naprosto nedostatečné. Proto v rámci této byla navržena nová fitness in-line stezka podél Mže. Tímto byla potvrzena hypotéza č. 3 – Nedostatečnost tras pro in-line bruslení.

Ucelený přehled ekologicky šetrných forem cestovního ruchu na Tachovsku, který byl v této práci vytvořen, a navržená nová fitness in-line stezka, by mohly být podnětem pro MAS Český Les, MAS Český západ či MAS Zlatá cesta, pro TIC

Tachova či Plané. Nová naučná stezka, která byla v této práci navržena, by mohla být podnětem také pro správu CHKO Český les.

Realizací výše uvedené fitness in-line stezky a naučné stezky by bylo přispěno k dalšímu rozvoji ekologicky šetrné turistiky a přilákání nových návštěvníků do regionu.

Summary

The goal of this thesis is to analyse current situation of ecologically safe forms of tourism in Tachov region, survey the satisfaction of tourist or local inhabitants with current offer of ecotourism possibilities in this destination and then suggest alternatives to make Tachov region more attractive as destination of ecotourism.

As is evident from the thesis, there is evidently enough options for the operation of ecological safe tourism. Throughout of Tachov region, there is dense network of marked hiking trails and cycle ways. Trails for cross-country skiing are only presented in the area near the border - in "Czech forest", where there are several tens of kilometres of maintained tracks.. By this time a large network of horse trails is under construction that will be linked to an existing main horse trail.

In the borderlands of Tachov region is very well preserved, un-spoilt nature, due to the inaccessibility of the area at the time of socialism. Before that, in the post-war time, there were, from all borderland villages, expelled all German population and almost all the villages were completely destroyed. This area therefore has a great potential for the development of ecological safe tourism. So it was projected educative trail around these defunct villages.

In the whole Tachov region there is any official trail for in-line skating. This activity can be only done in the shorts trails, Planá – Chodová Planá (2 km), Tachov – Mineral (1km), which is for in-line skaters totally insufficient. Therefore it was projected new fitness in-line trail along the river Mže.

The roster of ecological forms of tourism in Tachov region which was in this thesis created and new designed fitness in-line trail could be impulse LAG Český les, LAG Český západ and LAG Zlatá cesta for TIC Tachov and Planá.

The new education trail which was projected could be impulse for LAG Český západ. By realization this new in-line fitness trail and educative trail could be contribute to the future development of ecological safe from tourism in destination and to attract new tourism to this region.

Zdroje literatury

Zahraniční:

1. BUCKLEY, Ralf. *Ecotourism: Principles & Practices*. 2009
2. *European Travel Commission. Tourism trends for Europe*. [Online] [Citace: 6. 12. 2011], s. 1-9. Dostupné na WWW: <http://www.etc-orporate.org/resources/uploads/ETC_Tourism_Trends_for_Europe_09-2006_ENG.pdf>.
3. TIES. *Ecotourism* [online]. 1990 [cit. 2012-02-04]. Dostupné z: <http://www.ecotourism.org/what-is-ecotourism>

České:

4. HESKOVÁ, M., a kol. *Cestovní ruch*. Praha : Fortuna, 2006. Deset zásad ekologicky šetrného cestovního ruchu, s. 62
5. INDROVÁ, Jarmila a kol. *Cestovní ruch I*. Vysoká škola ekonomická v Praze. Praha: Oeconomica, 2004, s. 9-11. ISBN 80-245-0799-4.
6. KALOUS, Ladislav. *Ekoturistika*. Hradec Králové, 2005. 14 s. Diplomová práce. Univerzita Hradec Králové. Dostupné z WWW: <http://ucr.uhk.cz/documents/Ekoturismus_a_dalsi_zadouci_druhy_a_formy_CR/semprace/ekoturistikaKalous.pdf>.
7. KUBAN, J., et al. *Inline bruslení*. 1. Praha : Grada Publishing, 2004. Úvod, s. 5-7. ISBN 80-247-0848-5.
8. LEDVINA, Petr. Za Odpovědným cestováním. *Sedmá generace*. 2005, 2, s. 14-49. Dostupný také z WWW: <<http://www.sedmagerace.cz/index.php?art=clanek&id=201>>.
9. ORIEŠKA, Ján. *Služby v cestovním ruchu*. 2010
10. Tachovsko. Historický průvodce. 2000
11. TOUŠEK, Václav, et al. *Česká Republika - portréty krajů*. Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj, 2005. 136 s.

Elektronické:

12. *Agroturistika : praktický rádce*. České Budějovice : Rosa, 2002. 18 s. Dostupné z WWW: <http://www.rosacb.cz/ex_file/upload/soubory/Agroturistika-text.pdf>.
13. BAIER, Jiří. V západních Čechách budou hipostezky. *Domazlický Deník*. 16.2. 2012, Dostupné z: http://domazlicky.denik.cz/zpravy_region/v-zapadnich-cechach-budou-hipostezky20120215.html

14. *Cenia* [online]. 2004 [cit. 2011-12-06]. O ekoznačení. Dostupné z WWW: <[http://www.cenia.cz/_C12571B20041E945.nsf/\\$pid/MZPMSFGRIOAW](http://www.cenia.cz/_C12571B20041E945.nsf/$pid/MZPMSFGRIOAW)>.
15. CESTR, Roman; RYTÍŘOVÁ, Jitka. *Czech Tourism : oficiální turistická prezentace České republiky* [online]. 2005, 2010 [cit. 2010-04-01]. Vodní turistika. Dostupné z WWW: <<http://www.czechtourism.com/cze/cz/docs/holiday-tips/active-holiday/reasons-why/water-tourism/>>.
16. Cykloturistika. *Profibazar* [online]. 2011 [cit. 2012-02-08]. Dostupné z: <http://www.profi-bazar.cz/clanky/cykloturistika>
17. České Švýcarsko [online]. 2007 [cit. 2010-01-05]. Ekoturistika. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskesvycarsko.cz/ops-editorial.php?eid=456>>.
18. *Český statistický úřad: Agrocenzus 2010* [online]. 2012 [cit. 2012-02-04]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/agrocenzus_2010
19. *Ekoznačka* [online]. 2007 [cit. 2010-03-05]. O ekoznačení. Dostupné z WWW: <<http://www.ekoznacka.cz/>>.
20. Charakteristika a význam cestovního ruchu v Česku. *Czech Tourism* [online]. 2011 [cit. 2012-02-08]. Dostupné z: <http://www.czechtourism.cz/didakticke-podklady/1-charakteristika-a-vyznam-cestovniho-ruchu-v-cesku/>
21. *KLUB ČESKÝCH TURISTŮ* [online]. 2005, 2010 [cit. 2010-03-21]. Turistické značení. Dostupné z WWW: <<http://www.kct.cz/turisticke-znacení>>.
22. KŘIŠŤANOVÁ, Petra. *Alternativní formy cestovního ruchu a jejich využití na příkladu území chráněné krajinné oblasti* [online]. Pardubice : Fakulta ekonomicko - správní, 2008. 92 s. Bakalářská práce. Univerzita Pardubice. Dostupné z WWW: <http://dspace.upce.cz/bitstream/10195/30084/1/KristanovaP_Alternativni%20formy_SB_2008.pdf>.
22. Leader ČR. *EAgri* [online]. 2009 [cit. 2012-02-09]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/dobihajici-a-ukoncene-dotace/leader-cr/>
23. *Leader* [online]. 2008 [cit. 2012-02-09]. Dostupné z: <http://leader.isu.cz/regiony.aspx>,
24. *24. Má vlast: Český les* [online]. 2007 [cit. 2012-02-04]. Dostupné z: <http://www.mavlast.cz/turisticka-oblast.cesky-les>
25. *MAS Český západ: Místní partnerství* [online]. 2006 [cit. 2012-02-09]. Dostupné z: <http://www.leader-ceskyzapad.cz/>
26. *Město Tachov* [online]. 2010 [cit. 2012-02-04]. Dostupné z: <http://turista.tachov-mesto.cz/OBCE/tachov.htm>
27. *Místní akční skupina Český les* [online]. 2001, 2012 [cit. 2012-02-09]. Dostupné z: <http://www.masceskyles.jz.cz/>

28. NSMAS: *České republiky* [online]. 2008, 2012 [cit. 2012-02-09]. Dostupné z: <http://www.nsmascr.cz/>
29. *29. Otavská plavba* [online]. 1999 [cit. 2010-04-02]. Hipoturistika. Dostupné z WWW: <Přehled hipostanic a hipofarem v regionu a okolí>.
30. PICHLER, Pavel. Lze cestovat ekologicky. *Hedvábná Stezka* [online]. 13.10.2009 [cit. 2012-02-07]. Dostupné z: <http://www.hedvabnastezka.cz/zeme/asie/indonesie/turistika/>
31. *PRO-BIO* [online]. 2008 [cit. 2011-12-06]. Svaz PRO-BIO. Dostupné z WWW: <<http://www.pro-bio.cz/cms/sekce/25/ziju-bio/svaz-pro-bio/kdo-jsme>>.
32. *Fit park* [online]. 2010 [cit. 2012-04-14]. Dostupné z: <http://www.venkovniposilovacistroje.cz/cs/fitpark>
33. *Zaniklé obce a objekty po roce 1945* [online]. 2005, 2011 [cit. 2012-04-09]. Dostupné z: www.zanikleobce.cz

SEZNAM OBRÁZKŮ:

Obrázek 1: Značka ECEAT QUALITY LABEL

Obrázek 2: Ekoznačka EU - "EU Ecolabel"

Obrázek 3: Značka Pro-bio

Obrázek 4: Turistické značky

Obrázek 5: Cykloturistické značení

Obrázek 6: Vymezení Tachovska

Obrázek 7: Zámek Svojsín

Obrázek 8: Naučná stezka Šipín

Obrázek 9: MAS Tachovska

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Ekoturistika - pojmy

Tabulka 2: Agrocensus 2010

Tabulka 3: Charakteristika řeky Mže

Tabulka 5: Nejužívanější značené cyklotrasy a cyklostezky na Tachovsku

Tabulka 6: Nejužívanější ostatní cyklotrasy

Tabulka 7: Region, ze kterého dotazovaný přijel (v procentech)

Tabulka 4: Nejčastěji provozované rekreační činnosti respondentů

Tabulka 8: Financování fitness in-line stezky

Tabulka 8: Financování naučné stezky

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Nejčastěji provozované rekreační činnosti na dovolené (v procentech)

Graf 2: Spokojenost s cyklotrasami a cyklostezkami na Tachovsku (v procentech)

Graf 3: Spokojenost s dosavadním počtem a kvalitou drah pro in-line

Graf 4: Zájem o vybudování nových drah pro in-line bruslení (v procentech)

Graf 5: Spokojenost se značením turistických tras (v procentech)

Graf 6: Zájem o nové turistické trasy (v procentech)

Graf 7: Názor na jízdu na koni ve volné přírodě (v procentech)

- Graf 8: Spokojenost s množstvím farem nabízejících ubytování s ustájením koní
Graf 9: Spokojenost s množstvím farem nabízejících vyjížděky na koních
Graf 10: Spokojenost s počtem, délkou, udržováním běžeckých stop (v procentech)
Graf 11: Zájem o zřízení nových běžeckých tratí (v procentech)
Graf 12: Využití agroturistiky na dovolené (v procentech)
Graf 13: Zájem o dovolenou s agroturistikou (v procentech)
Graf 14: Jízda na lodi, jen dovoluje-li to stav vody (v procentech)
Graf 15: Vystupování z lodi jen na určených místech (v procentech)
Graf 16: Dopravní prostředky, které respondenti nejčastěji užívají k dopravě na Tachovsko (v procentech)
Graf 17: Věk respondentů (v procentech)

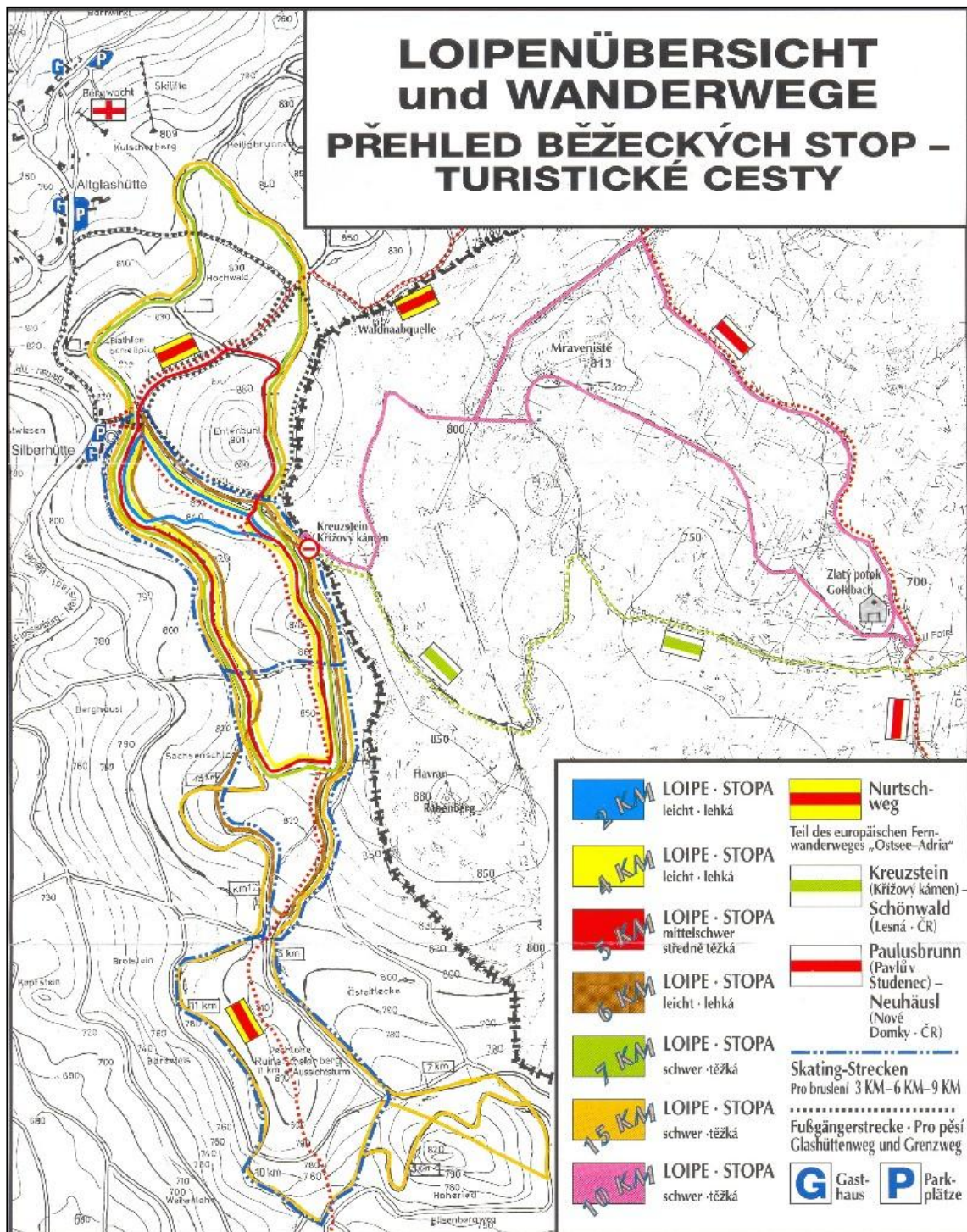
SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha A. Mapa značených turistických tras
Příloha B. Mapa cykloturistických tras
Příloha C. Příloha C. Mapa tras pro běžecké lyžování
Příloha D. Mapa tras pro in-line bruslení
Příloha E. Mapa vodního toku Mže
Příloha F. Venkovká turistika
Příloha G. Fitness in-line stezka podél Mže
Příloha H. NS po zaniklých obcích Tachovského pohraničí
Příloha I. Dotazník

Příloha A. Mapa značených turistických tras

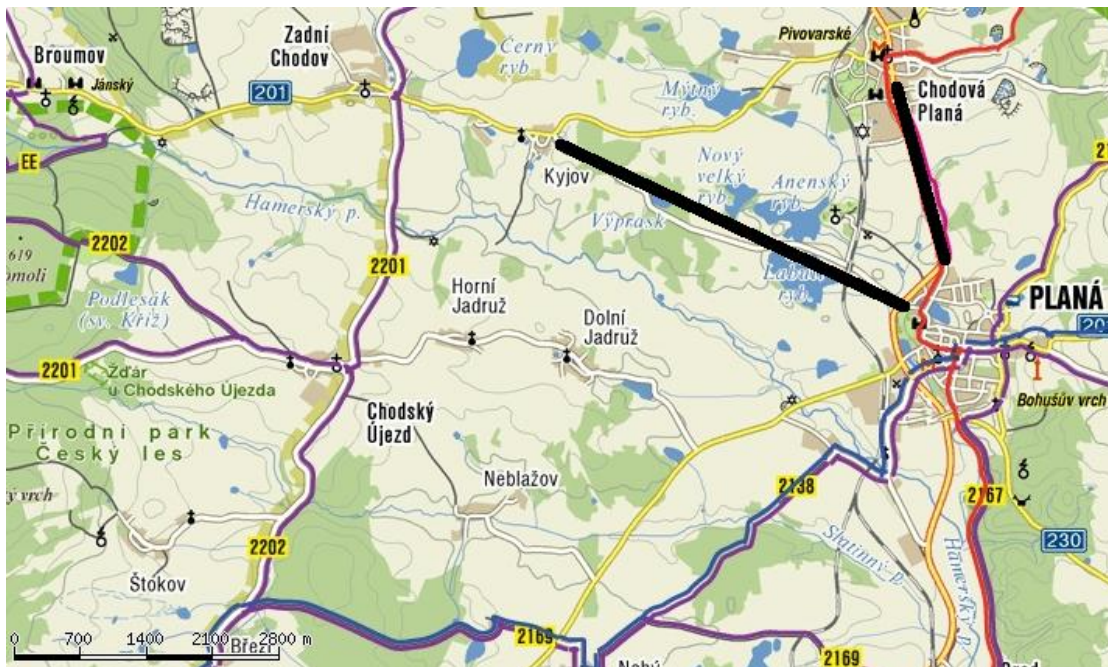
Příloha C. Mapa tras pro běžecké lyžování

Zdroj: www.turista.tachov-mesto.cz/

Příloha D. Mapa tras pro in-line bruslení

- stezka Planá – Chodová Planá
- Planá - Kyjov

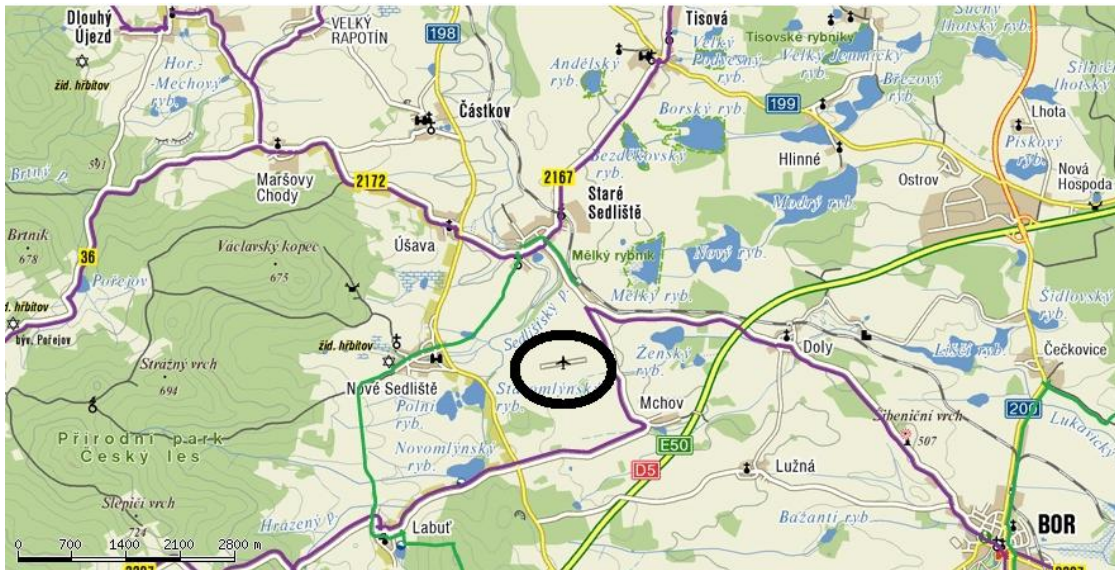
Zdroj: www.mapy.cz – vlastní zpracování

- stezka Tachov – Minerálka

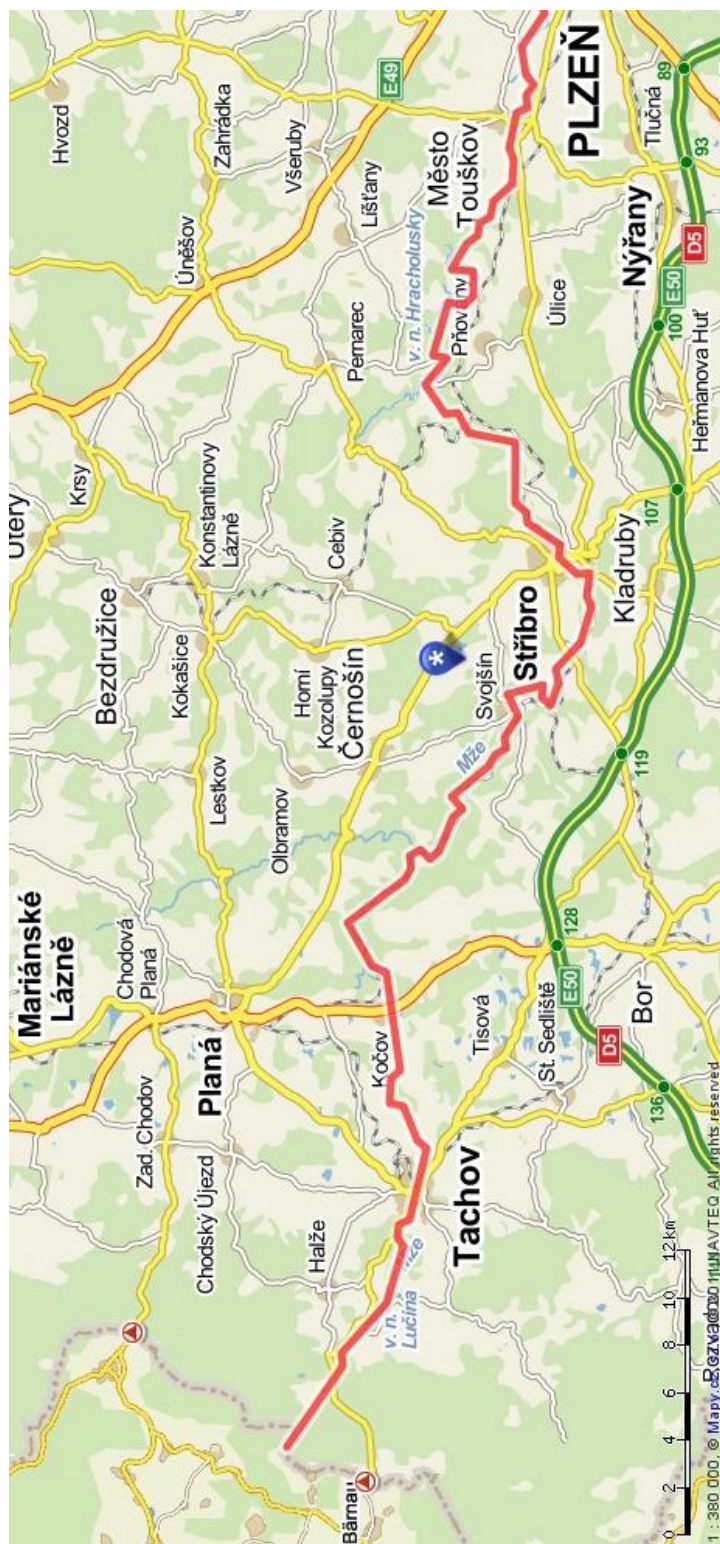
Zdroj: www.mapy.cz – vlastní zpracování

- letiště Bor (u Nového Sedliště)

Zdroj: www.mapy.cz – vlastní zpracování

Příloha E. Mapa vodního toku Mže

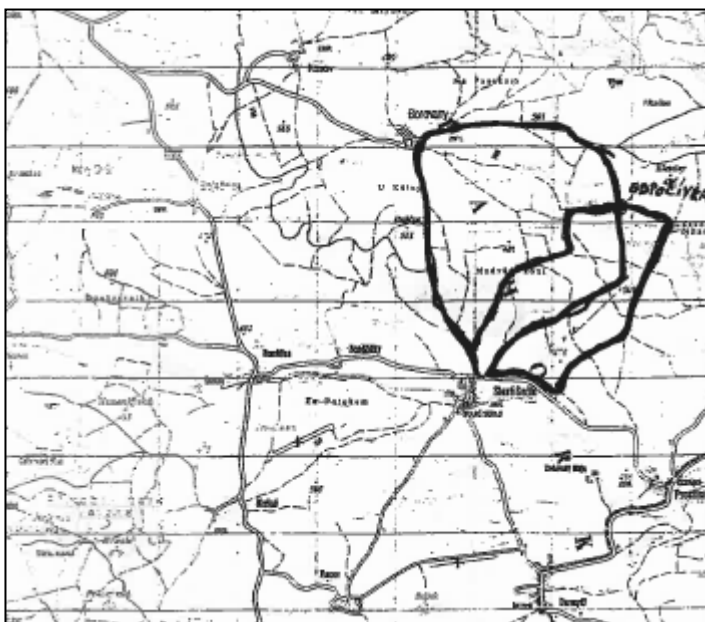

Zdroj: www.mapy.cz – vlastní zpracování

Příloha F. Venkovká turistika

- **HIPOTURISTIKA**

- **HIPOSTEZKY**

Zdroj: MAS Český les

- **HIPOSTANICE**

Hřibárna fialka

- tel. 731 41 66 44, 724 57 29 41
- email: hribarnafialka@centrum.cz
- web: <http://www.hribarnafialka.cz>

Vikinghorse Milevsko

- tel. 607588481, 728823508
- email: info@vikinghorse.eu
- web: <http://www.vikinghorse.eu>

Jezdecký klub Kladruby – Ponyfarm

- tel. 739354637, 608477283
- email: Kata.xp@seznam.cz, Janiska.p@seznam.cz
- web: <http://jk-kladruby.weebly.com>

Ranč Puma

- tel: 374 625 522
- email: menorea1@seznam.cz

Ranč Kříženec

- tel. 603 149 155, 605 182 514
- email: farmakrizenec@seznam.cz, majitel@ranchkrizenec.cz
- web: <http://www.ranchkrizenec.cz>

Pension Staré Sedlo

- tel. 731779909, 737 054 411
- email: penzionstaresedlo@seznam.cz
- web: www.penzionstaresedlo.cz

Chov koní Bernartice

- tel. 604776302, 603517986
- mail: redlj@centrum.cz, vinsovaiivka@seznam.cz
- web: <http://konebernartice.eu/>

Dvůr Krasíkov

- tel. 603 219 720
- email: info@dvurkrasikov.cz; libuse.sittova@seznam.cz
- web: <http://www.dvurkrasikov.cz/o-nas/>

Ranč v údolí

- tel. 724 224 114
- email: info@taboriste.cz
- web: <http://www.taboriste.cz>

Zdroj: MAS Český les

- **AGROTURISTIKA**

Blond breeding Žebráky, spol. s r.o.

- tel. 374784621, 603367513
- email: blondbreeding@tiscali.cz (www.pro-bio.cz)

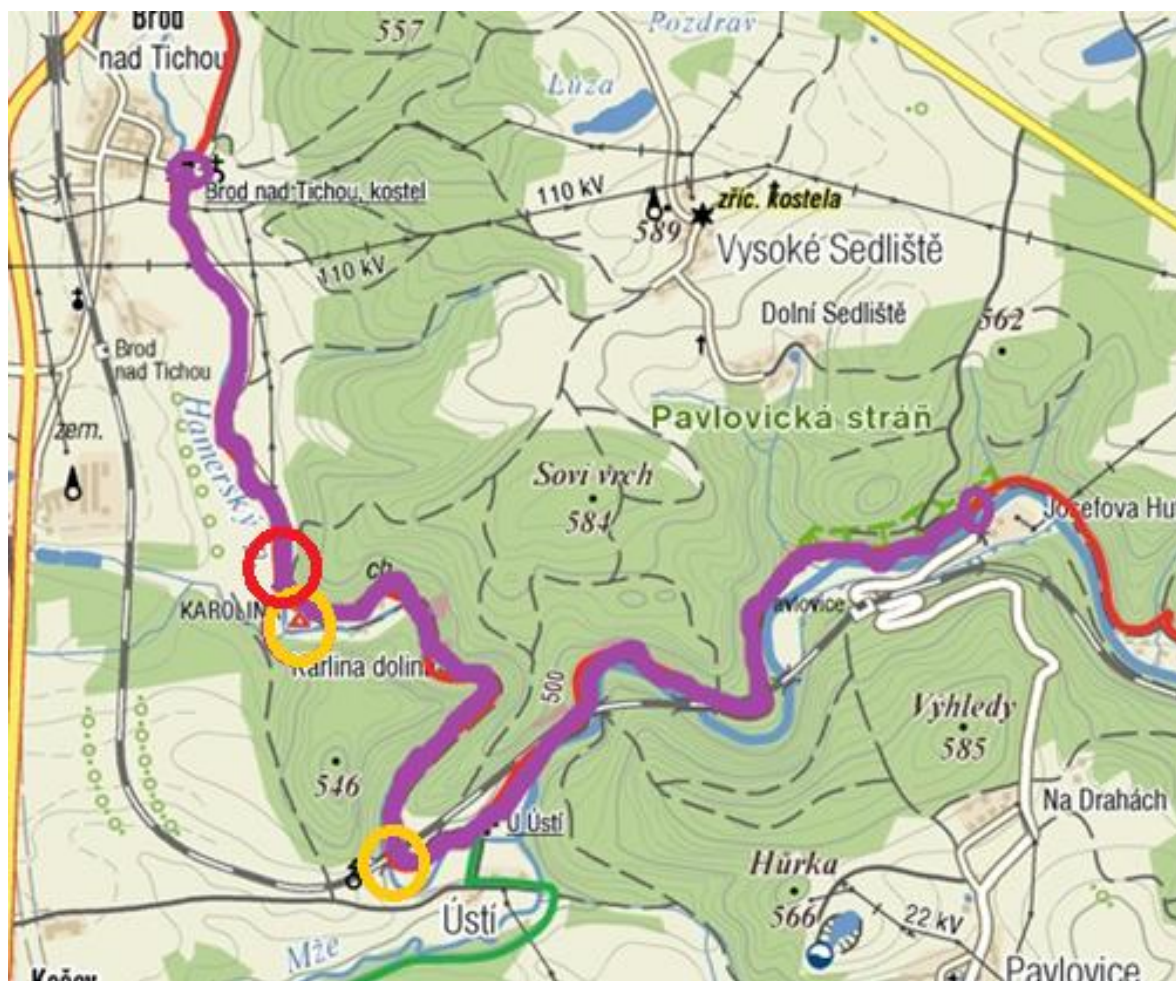
Ranč Niveas, rodinná farma Zadní Chodov

- tel. 374782242, 603719796
- email: Bohunka.Dufkova@seznam.cz
- web: <http://www.rancniveas.wz.cz>

Zdroj: MAS Český les

Příloha G. Fitness in-line stezka podél Mže

Zdoj. www.mapy.cz (vlastní úprava mapy)

Legenda:

Venkovní fitness

Odpočívadlo

trasa in-line stezky

Venkovní fitness

V navrženém venkovním fitness centru bude pět posilovacích strojů, každý z nich stojí cca 30 000 Kč, celkem tedy 150 000 Kč. 100 000 Kč budou stát terénní úpravy povrchu.

Příloha H. NS po zaniklých obcích Tachovského pohraničí

1 Hraničná (Hermannsreith)

Dnes zcela zaniklá osada, byla částí dosud existující německé vsi Hermannsreith, která se v 18. století rozšířila i na české území a postupně zde vzniklo 23 usedlostí, což byl stav před válkou. Po válce bylo německé obyvatelstvo odsunuto, v roce 1951 pak přišel známý příkaz zbořit všechny stavby v hraničním pásmu kromě těch, které hodlala používat Pohraniční Stráž. Toto "štěstí" Hraničná neměla, takže byla demolována. Je těžko pochopitelné co vedlo realizátory akce k tomu, že si dali tak pečlivou a dokonalou práci s likvidací malé opuštěné vsi.

2 Pavlův Studenec (Paulusbrunn)

Dnes zcela zaniklá ves patřila k největším osadám v tachovském pohraničí. Vesnice vznikla počátkem 18. století na staré obchodní stezce, před válkou zde žilo téměř 1000. Žilo zde i několik Čechů (byla zde celnice a četnická stanice). Po válce byl Pavlův Studenec částečně dosídlen, ale s nástupem socialismu se ocitl v tzv. zakázaném pásmu. Stát zůstali jen kostel, škola, fara, celnice a několik domů, i ty byly postupně ničeny. V 70. letech byly hraniční zátarasy posunuty dále do vnitrozemí kde také vznikla nová kasárna při silnici od Tachova, pak byly všechny zbývající stavby zbořeny (jako poslední kostel odstřelený r. 1977, již předtím byl nějakou dobu "upraven" na hlásku pohraniční stráže - existují fotografie pořízené z německé strany). Severně od silnice je bývalý hřbitov, který byl pietně upravený po roce 1990. Kromě něj zůstal u křižovatky silnic poničený tzv. Bottgerův památník - připomíná okresního hejtmana J. Bottgera, který se zasloužil o výstavbu silnice Pavlův Studenec - Zahájí, dokončenou r. 1893. Kromě nich stojí dnes na značně rozsáhlém katastru bývalé vsi pouze dvě budovy - hájovna Němeček a opuštěný areál bývalé roty pohraniční stráže, v lese u cesty mezi zaniklou Pavlovou Hutí a Zlatým Potokem.

3 Pavlova Huť (Paulushutte)

Osada ležela na horním toku Sklářského potoka jižně od Pavlova Studence (na jeho dnešním katastru). Předchůdcem osídlení byly sklářská huť a pila, založené kolem r. 1740. Roku 1810 byla výroba zastavena, ale vznikla malá osada, která měla v roce 1930 14 usedlostí. Po roce 1945 nebyla odlehlá osada dosídlena a v 50. letech byla při zřizování hraničního pásma zničena (hraniční zátarasy procházely přímo prostorem osady). Dnes jen sotva patrné zbytky základů v křoviskách.

4 Zlatý Potok (Goldbach)

Osada ležela v hlubokých příhraničních lesích západně od Lesné, na přítoku Celního potoka. Ve středověku se zde zřejmě rýžovalo zlato, osada však vznikla až ve 30. letech 18. století současně se zdejší sklárnou. Ta pracovala až do roku 1894, poté se začala lokalita postupně vylidňovat a před válkou zde již přetrvávaly jako udržované objekty pouze hájovna a hospoda. I ty po roce 1945 zanikly.

5 Skláře (Neuwindischgratz)

Místo bývalé sklárny leží v lesích při cestě na vrch Havran a hraniční přechod Křížový kámen. Sklárnou, ve které se vyrábělo tabulové sklo a zrcadla v letech 1793 – 1839, založil Kašpar Lenk. Poté až do r. 1945 zde byla jen hájovna a obydlí pro dřevaře. Pak se lokalita dostala "za dráty" železné opony a vojáci si zde vybudovali střelnici. Vojenské objekty byly strženy krátce po r. 1990.

Vojenská pozorovatelná na Havranu

Západně nad osadou Skláře se nachází vrch Havran, je to nejvyšší místo v tomto regionu. Na vrchol věže bývalé vojenské pozorovatelny, odkud je krásný rozhled po okolí, je ještě možné na vlastní nebezpečí vystoupit.

6 Nová Knížecí Huť (Neu Fürstenhütte)

Zcela zaniklá lokalita rozkládající se asi 2 km severozápadně od Staré Knížecí Huti. Sklárna zde byla založena již před rokem 1738 Lobkovici, vlastníci waldheimské panství. Sklárna zaniká okolo r. 1884, dále byla v provozu pouze brusírna a leštírna skla, a to až do r. 1938.

V místních provozech se vyrábělo zejména tabulové sklo a zrcadla. V obci stával také panský dům a sklářská krčma. V počátku 2. sv. války zde zbývala pouze hájovna. Na původní obec upomíná již jen huťský rybník, který kdysi sklářské provozy napájel.

7 Stoupa (Alt Pocher) také: Starý Pochr

Dnes zaniklá osada ležela nedaleko dosud existující Staré Knížecí Huti. Vznikla spolu s ní počátkem 18. století, později však byla osadou nyní zničené České Vsi. Před válkou zde bylo 29 usedlostí, které byly v 50. letech zničeny.

8 Česká Ves (Böhmischdorf)

Zaniklá vesnice, která stávala na návrší nad Celním potokem. Vznikla koncem 17. století, v roce 1930 zde s okolními osadami a samotami žilo přes 600 obyvatel. Ves byla zlikvidována v 50. letech po zřízení hraničního pásma. Ke vsi patřila také osada České Nové Domky na návrší přes údolí potoka těsně při státní hranici, dnes lze její místo najít pouze podle bavorské osady Neudorf ležící za hranicí.

Pod vsí v údolí Celního potoka leží lokalita zvaná Josefovo Údolí - jedná se o bývalou brusírnu zrcadel a mlýn, dodnes je zachován starý náhon a výraznější zříceniny zdí s klenutými sklepy.

9 Zahájí (Waldheim)

Zahájí, do r. 1945 Waldheim. Osada byla založena r. 1608. Ačkoliv nebyla velkou osadou, byla prakticky od svého založení až do r. 1945 sídlem poměrně rozsáhlého statku, v jehož držení se vystřídalo několik šlechtických rodů. Osada se skládala ze dvou částí - Předního a Zadního Waldheimu. Přední Waldheim ležel v údolíčku při cestě směrem ke státní hranici (německá část osady Vorder Waldheim existuje dodnes), byl zde mlýn a celnice.

Po roce 1945 a nástupu socialismu se osada ocitla v hraničním pásmu, v 50. letech byla zbořena. Podobně dopadl Zadní Waldheim, který ležel asi 1 km východně odsud nedaleko zmiňované silnice, dnes je zde pouze rybníček.

Na mírném návrší v lesíku jižně nad Předním Waldheimem jsou zbytky dvou zámků - staršího, založeného Lobkovicy a mladšího, vybudovaného za Malovců. Starší zámek byl pobořen již v 19. století a ani nový již nebyl před válkou obýván a udržován, asi proto poté unikly pozornosti tvůrců nových pořádků a jejich zbytky zůstaly zachovány dodnes.

10 Jedlina (Neu Losimthal)

Vesnice ležela v odlesněné krajině, patřily k ní i samoty v okolí. Byla založena na pozemcích tachovského panství kolem r. 1626. Před válkou tu žilo přes 500 obyvatel. Po válce a odsunu Němců se ves dostala do hraničního pásma a postupně byla zničena. Z kostela sv. Anny, který nějak bohatá obec stavěla od r. 1816 téměř 40 let, dnes zbývá hromada sutin ve středu vsi. Po válce byl kostel používán jako seník a jeho věž jako pozorovatelná pohraniční stráž, počátkem 60. let byl pak zbořen.

Mezi tzv. lesní vsi se počítá jak Jedlina, tak některé další obce v Českém lese Milíře, Lučina, Pavlův Studenec, Větrov, Žebrácký Žďár a další. Vznik lesních vsí je zaznamenán v 18. století, hlavně v jeho 70. a 80. letech, kdy po několika neúrodných letech a tím vzniklé bídy se zvýšil příliv obyvatel do pohraničních lesů. Matriky uvádějí často jako místo narození a pobytu prostě "ex silva" z lesa. Nejprve vznikaly v lesích jednotlivé usedlosti a později celé vsi. Ve starších obcích žili poddaní na tzv. rustikální půdě, tj. že byli sice svázáni s vrchností poddanským právem, ale půdu a domy dědičně vlastnili. Nově vznikající lesní usedlosti a vsi však vznikaly na tzv. dominikální panské půdě a dnešní terminologií řečeno vznikaly "načerno". I když vrchnosti byly odváděny nějaké poplatky, mohlo panstvo osadníkovi jeho majetek kdykoliv odebrat. Většinou negramotní noví usedlíci jen těžko chápali složitost dominikálních a rustikálních právních poměrů, odmítali robotovat a zabrané pozemky považovali za svoje. To samozřejmě vedlo k častým sporům, které se táhly více než půl století. Právě v okolí Jedliny se stal před r. 1838 případ, kdy byli napadeni zeměměřiči provádějící zaměrování prvních katastrálních map-císařských otisků a to nejprve jen muži a pak dokonce i ženami se sekerami v rukou. Spory ustaly až okolo r. 1864, kdy byly od panství prodány držitelům poslední pronajaté pozemky.

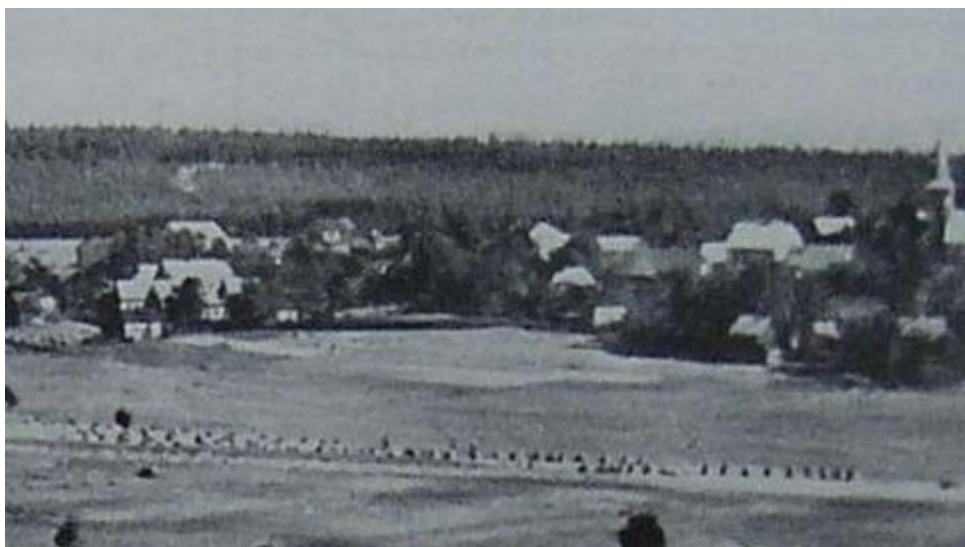
Hraničky (Reichenthal)

Osada Hraničky (do r. 1945 Reichenthal) vznikla v 1. polovině 18. století při sklárně. Ta později zanikla, ale kromě obytných stavení zde bývaly také hamry a leštírna skla, která byla v provozu až do roku 1938. Tehdy v osadě žilo 344 obyvatel. Po válce a nástupu socialismu se osada ocitla v hraničním pásmu a byla zničena. Dnes jsou patrné tři mohutné lípy při silnici na bývalé návsi, pod které po roce 1990 umístili bývalí rodáci vysoký dřevěný kříž. Západně odtud ve svahu nad údolím se ukrývá v křoviskách pomník obětem 1. světové války. Severozápadně u břehu Mlýnského rybníka stávala kaple z roku 1856, dnes zůstávají sutiny skryté v křoví, podobu kaple přibližuje obrázek umístěný rodáky bývalé vsi.

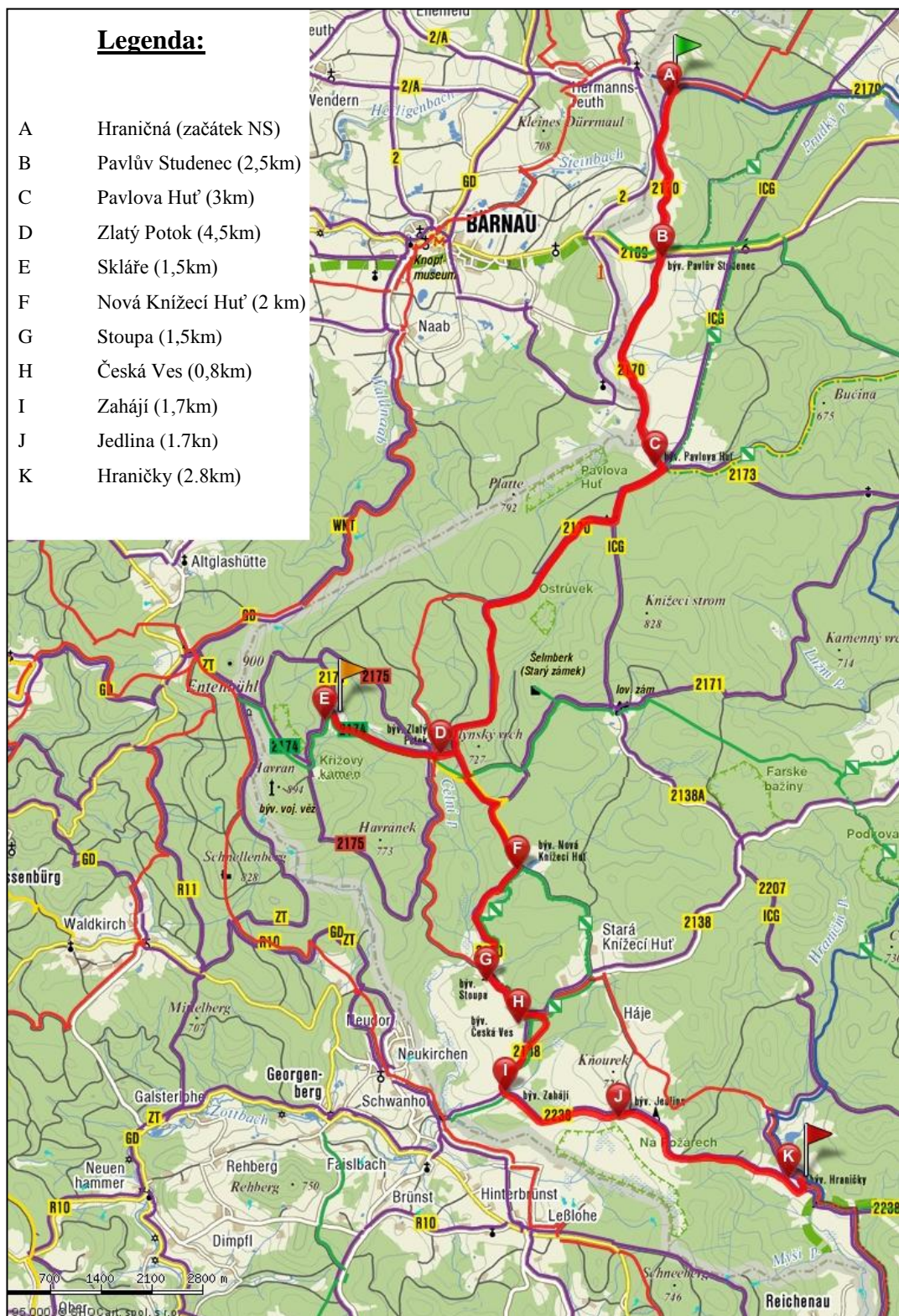
Hraničky (Reichenthal)

Osada Hraničky (do r. 1945 Reichenthal) vznikla v 1. polovině 18. století při sklárně. Ta později zanikla, ale kromě obytných stavení zde bývaly také hamry a leštírna skla, která byla v provozu až do roku 1938. Tehdy v osadě žilo 344 obyvatel. Po válce a nástupu socialismu se osada ocitla v hraničním pásmu a byla zničena. Dnes jsou patrné tři mohutné lípy při silnici na bývalé návsi, pod které po roce 1990 umístili bývalí rodáci vysoký dřevěný kříž. Západně odtud ve svahu nad údolím se ukrývá v křoviskách pomník obětem 1. světové války. Severozápadně u břehu Mlýnského rybníka stávala kaple z roku 1856, dnes zůstávají sutiny skryté v křoví, podobu kaple přibližuje obrázek umístěný rodáky bývalé vsi.

Zdroj: www.zanikleobce.cz

Mapa Naučné stezky po zaniklých obcích Tachovska

Zdroj: www.mapy.cz – vlastní zpracování

Příloha I. Dotazník

1. Jaký druh cestovního ruchu upřednostňujete?

- Individuální masový

2. Jaké rekreační činnosti nejčastěji provozujete na dovolené?

- pěší turistika nordic walking návštěva památek venkovská turistika
 cykloturistika inline bruslení plavání horolezení vodní turistika
 návštěva lanového centra běžecké lyžování sjezdové lyžování a snowboarding
 jízda na koni chataření či chalupaření návštěva wellness relaxace u moře
 nakupování jiné

3. Vyhovuje Vám dosavadní počet a kvalita cyklostezek a cyklotras na Tachovsku?

- ano spíše ano nevím spíše ne ne

4. Kterou z nich využíváte nejčastěji? (Pokud zde jezdíte na kole).

.....

5. Vyhovuje Vámdosavadní počet a kvalita pro inline bruslení na Tachovsku? (Pokud zde jezdíte na inline bruslích).

- ano spíše ano nevím spíše ne ne

6. Uvítali byste zde novou dráhu nebo stezku pro inline bruslení? Pokud ano, kde?

- ano nevím ne

7. Jste spokojeni se značením turistických tras na Tachovsku (pro pěší turisty) a jejich počtem?

- ano spíše ano nevím spíše ne ne

8. Uvítali byste nové turistické trasy? Pokud ano, uveďte odkud a kam?

- ano. ne

9. Jaký máte názor na jízdu na koni ve volné přírodě?

- velice pozitivní, sám/sama na koni jezdím spíše pozitivní nevím
 spíše záporný negativní, nelíbí se mi, že se s koňmi rozrývají stezky

10. Pokud jezdíte na několika denní vyjížděky na koních, jste spokojen/a s množstvím možností ubytování s ustájením koní?

- ano spíše ano nevím spíše ne ne

11. Jste spokojeni s množstvím farem, které nabízí vyjížděky na koni?

- ano spíše ano nevím spíše ne ne

12. Jste spokojeni s počtem, délkou a udržováním běžeckých stop?

- ano nevím ne

13. Měli byste zájem o zřízení nějakých nových běžeckých tratí na Tachovsku? Pokud ano, uveďte odkud a kam?

- ano nevím ne

14. Využili jste již někdy možností agroturistiky v rámci své dovolené? Pokud ano, byli jste spokojeni?

- ano nevím ne

15. Uvažujete do budoucna o dovolené spojené s agroturistikou?

- ano spíše ano nevím spíše ne ne

16. Jezdíte na lodi (kánoe, kajak aj.) na řece Mži, jen tehdy, když to dovoluje stav vody? (Odpovídejte, jen pokud zde jezdíte na lodi)

- ano spíše ano nevím spíše ne ne

17. Vystupujete z lodi jen na určených místech (kempy, občerstvení apod.), kde se tím neničí břehy řeky? (Odpovídejte, jen pokud jezdíte na lodi)

- ano spíše ano nevím spíše ne ne

18. Jakými dopravními prostředky se na dovolenou na Tachovsko dopravujete?

- autem vlakem na kole z domova autobusem

kombinace

19. Odkud jste na dovolenou na Tachovsko přijel/a?

- pocházím z Tachovska z jiného region (uveďte odkud)

20. Do jaké věkové kategorie patříte?

- do 15 let 16 – 24 let 25 – 34 let 35 – 49 let
 50 – 64 let 65 let a více